

MAGYAR PÉNZÜGY

PÉNZINTÉZETEK ÉS RÉSZVÉNYTÁRSULATOK KÖZLÖNYE

KÖZGAZDASÁGI, PÉNZ-, BIZTOSÍTÁS-, KÖZLEKEDÉS- ÉS IPARÜGYI SZAKLAP

HITELES SORSOLÁSI ÉRTESETŐ INGYEN-MELLÉKLETTEL

Előfizetési ár:
Egy évre 20 Kor., félévre 10 Kor. — Egyes szám 40 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ
KORMOS ALFRÉD

Megjelenik minden csütörtökön.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, VII., Almásy-tér 2.

TARTALOM: Agráriusok kontra agráriusok. — A Szombat-helyi városi takarékpénztár esete. — A részvényvállalatok pénzügyi eredményei. — A félévi kereskedelmi mérleg. — Bélyegilletékek lerovása készpénzben. — Német ipari válság. — A különbözőzeti ügylet. — A váltó-díj. — Érdekes jogesetek. — Pénz és értékpapír-piac. — Az áruapiacról. — Különbözőlék. — Közgyűlési határidők. — Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok cégjegyzése. — A budapesti tőzsde árfolyamai. — Sorsjegyek, valuták és pénznemek árfolyamai a budapesti tőzsdén.

Agráriusok kontra agráriusok.

Mintegy két év előtt ugyanezen a címen irtunk a német agráriusoknak hü fegyvertársaik, a magyar agráriusok ellen is irányuló ama törekvéseiről, mely Németország mezőgazdasági érdekeinek, más érdekek kárára agrár-vedvámok útján való istápolását célozza. Ma már ez a törekvés közel jutott a megvalósuláshoz. A német birodalmi kormány a gabonaművek, a szarvasmarha, tojás és vaj vámjának jelentékeny, 50%-tól egész 300%-ig felemelését célozza. Eddig csak ennyit tudunk, de nem szenved kétséget, hogy ha az agráriusok keresztül viszik az árpa vámjának 50, a buza vámjának 75, a szarvasmarhák vámjának 250, a vaj vámjának 325% erejéig felemelését, nem állanak meg féluton, hanem megfelelően fel fogják emelni a sertés, a ló, a nyershus, zsir, bor, gyümölcs, baromfi és más mezőgazdasági termények és termékek beviteli vámját is.

Mindezekkel szemben groteszk ellentétben áll a millenáris kiállítás alkalmával Budapesten megtartott nemzetközi gazdaságkongresszus képe, ahol a magyar, osztrák, német, francia és angol agráriusok egymás karjaiba omolva esküdtek örök hűséget, törhetetlen fegyverbarátságot s a kölcsönös és közös érdekek egyemberként megvédését. De mindez csak addig tartott, amíg a kölcsönös érdekek ellentétben nem jutottak egymással; ez megtörténvén, a nemzetközi agrár-szövetkezés rövid történetéből most már azt a tanulságot meríthetjük, hogy egy ország agráriusainak nem a merkantilisták a legnagyobb ellenségei, hanem a másik ország agráriusai.

De nem akarjuk a német agráriusok vedvamos törekvéseiért a magyar agráriusokat felelősekké tenni, akik most keservesen meglakolnak német társaikba helyezett bizalmukért, mert a kontemplált német agrárvedvámok Magyarországra mezőgazdaságára súlyos csapást mérnek. Nagyon természetes azonban, hogy ha Németország tényleg ezen az alapon építi

fel az új vámtarifát, árpa, szarvasmarha, sertés, tojás, vaj és más terményeink Németországba való exportálásának majdnem lehetetlenné válása nemcsak a mezőgazdaságnak, hanem az egész országnak kárt okoz, minélfogva — félretéve a haragot — a magyar agráriusoknak és merkantilistáknak, a kormánynak, pártjának és valamennyi politikai pártnak, a társadalomnak és a sajtónak a legerősebb akciót kell kifejteni azon célból, hogy a német agráriusok vedvám-törekvései meghiusittassanak.

Az a kérdés azonban, hogy lehetséges-e a hegyről lefelé rohanó lavinát utjában feltartóztatni és a német birodalmi kormányt rábírní, hogy az agráriusok karjaiból magát kiragadja. Elismerjük, hogy ez igen nehéz kérdés, mert hiszen mi Németország belügyeibe be nem avatkozhatunk, de ha a viszonyokat figyelembe vesszük, mégis reményt fűzhetünk az erélyes külső nyomás sikeréhez. Első sorban majdnem meg vagyunk arról győződve, hogy midőn a német birodalmi kormány a hatalmas agrár-pártnak az agrár-vedvámok tekintetében koncessziókat tett, oly presszió alatt állott, mely alól szívesen menekülne. Bizonyos, hogy a német birodalmi kormány az őt szorongató agráriusokkal szemben a «non possumus» védsáncai mögé menekülne és kereken kijelentené, hogy a német rozs árának a belföldön többé-kevésbbé felszökése miatt nem teheti kockára a német ipar vitális érdekeit, ha erre az érdekelt országok által reá szorítatnék. Első sorban tehát *erélyes és határozott fellépésre* van szükség; ezzel semmit sem veszíthetünk, de sokat nyerhetünk. De fog-e ebben minket Ausztria támogatni, holott a német agrár vedvámok neki nem fájnak annyira? Ez a kérdés is nehéz kérdés és próbaköve lesz az osztrák-magyar gazdasági kapcsolat további fennállásának. Ha minket ebben az ügyben Ausztria cserben hagy, ismét egy újabb súlyos indokot szolgáltat arra, hogy a gazdasági különválás Magyarországra nézve mindinkább előtérbe kerülő szükséglet.

De visszatérve Németország helyzetéhez, abból is reményt és akcióképességet merítünk, hogy az iparviszonyok Németországban egyre kritikusabb alakot öltének és nem titok többé, hogy a német ipar komoly benső válsággal küzd. Ehhez most már nem kell egyéb, mint az, hogy az agráriusokkal paktáló birodalmi kormány fiaszkót valljon a kereskedelmi szerződések megkötése terén és a német nagyipar termékei számos fogyasztó piacról részben vagy egé-

tot kiszolgáltatta volna, tőkét különböző fogásokkal, különböző ürügyek alatt kezdte kiszedegetni. A családi okokon kívül bizonyos üzleti okok is belejátszottak ebbe. Így magyarázható Schmalz Károlynak ez idő óta folytatott eljárása és a csódkérvény is, melynek oka tehát legkevésbé sem volt az intézet fizetési képtelensége. Emellett Schmalz Károly igyekezett az intézettel szemben a legjobb barátságot színelni. Külsőleg a jó viszonyt fentartotta, sőt az intézet igazgatóját különböző privát megbízásokkal halmozta el.

Az intézet ilyen állapotok között elment a türelem legvégső határáig, ámde elérkezett az az időpont, amikor türelme megszakad és Schmalz Károlylyal szemben a méltányosságtól eltekintve, tisztán jogi alapra helyezkedett. Kerekben megtagadta tehát újabb zaklató kívánalmait és kijelentette, hogy mivel Schmalz Károly a maga részéről az ígért feltételeket nem teljesíti, az intézet sem érzi magát kötelezettnek arra, hogy a vele szemben vállalt kedvezményeknek eleget tegyen; a többi között, hogy 6%-os kamatot fizessen. Mikor így az intézet beleunt Schmalz Károly zaklatásaiba és szeszélyeit nem teljesíté, fenyegetésekkel állott elő, perrel, csóddal fenyegetőzött és más mindenféle uton-módon akarta az igazgatóságot kényszerhelyzetbe hozni, hogy tőle törvényellenes előnyöket csikarjon ki. Nem átalotta azt, hogy ő maga diszkreditálja az intézetet. Így mintegy két hónappal ezelőtt részvényeit uton-utfélen árulta, betétkönyveit 25—30%-os veszteséggel eszkompra ajánlotta; mindezt taktikából, mert, mikor vevő jelentkezett, akkor ajánlatát visszavonta. Mikor pedig mindez nem volt elegendő arra, hogy az intézet a jogtalan követeléseket teljesítse, beállított dr. Rochlit és dr. Webenau Gusztáv ügyvédekkel és velük közvetlenül megfenyegette az intézetet perléssel és csóddal. Midőn ezek fellépése sem vezetett a kívánt sikerre, megjelent Jagasits Sándor dr. közjegyző-helyettes és felolvasta az iratokhoz becsatolt tanusítványt, mely arra hívta fel az intézetet, hogy a kamatokat azonnal fizesse meg, hogy a számitása szerint rendelkezése alatt álló betét egy harmadrésze fejében, circa 90,000 k.-t felmond. Ezen közjegyzői tanusítvány tudomásul vételét az igazgatóság megtagadta, mivel úgy az alapszabályokkal, mint a Schmalz Károly és az intézet közt fenforgó különös jogviszony szabályaival ellenkezik. De másrészt nem volt joga Schmalz Károlynak az $\frac{1}{3}$ felett rendelkezni, mert a kikötött másfél év nem telt le, s mert az ígért reeszkompt-hitelt meg nem szerezte; de nem volt joga rendelkezni ezektől eltekintve is azért, mert már korábban rendelkezésére bocsátott összesen 93 ezer korona.

Midőn azonban pár nap múlva Gaar Frigyes közjegyző jött el és a betéti könyveket felmutatta, az intézet a kamatokat készpénzben azonnal kifizette, A közjegyző még azt is követelte, hogy 10,000 koronát az intézet azonnal kifizessen, de a követelés teljesítését meg kellett tagadni azért, mert ezen összeg érvényesen felmondva nem lett.

A fizetések beszüntetése mindezekkel tehát meg van cáfolva. Meg kell jegyezni azt, hogy Schmalz Károly négy nappal ezelőtt Tegye Lajoshoz, a felügyelő-bizottság elnökéhez levelet írt és őt felszólította, hogy az intézet könyveit vizsgálja át és ennek eredményéhez képest közgyűlést hívjon össze. Tegye Lajos tényleg át is vizsgálta az intézet ügyvezetését és értesítette Schmalz Károlyt, hogy mivel semmi szabálytalanságot nem talált, a közgyűlés összehívására sincs ok.

Ami a csatlakozott hitelezők csódkérvényét illeti, a csódkérvényhez mellékelte okmányaik tanúsága szerint nekik lejárt követelésük a takarékpénztárral szemben nincsen.

Megjegyzendő még, hogy Schmalz Károly úgy a tavalyi mérleget, mint az idei ápril 10-iki közgyűlési határozatot aláírta és ennél fogva azok valódiságát elismerte. Ha tehát azt állítja, hogy az intézet jelenleg fizetési képtelen, ő neki kell igazolnia azt, hogy az intézet időközben — ápril óta — oly súlyos vagyoni veszteséget szenvedett, amely miatt az általa is elfogadott mérleg jelentékeny változásokat szenvedett.

Ami Schmalz Károly eljárását illeti, az hasonló annak az embernek az eljárásához, aki felgyújt egy házat azért, hogy a biztosítási díjból arra a házra bekebelezett és csak két év múlva esedékes követelését azonnal megkaphassa. Ha a bíróság látta volna — mondja Knébel dr. — azt a szívet facsaró látványt, amely a takarékpénztárban nap-nap után lejátszódik, ha látná a felizgatott népet és látná, hogy bár az intézet a fizetéseket folytonosan teljesíti, mégis az igazgatóságot mennyi igaztalan vádakkal halmozzák el, sőt életveszélyes fenyegetésekkel is illetik: akkor felfoghatná azt a mérhetlen cinizmust, amely abban a tényben nyilvánul, hogy Schmalz Károly és társai csódot kértek anélkül, hogy legalább is információt szereztek volna be, hogy a takarékpénztár állapotáról meggyőződést, felvilágosítást szereztek volna, szakértőket meghallgattak volna.

Ezen tárgyilagossá és hatásos védbeszéd kapcsán bemutatta a takarékpénztár jogtanácsosa a megtámadott pénzügyintézetnek folyó évi július 23-án az igazgatóság és a felügyelő-bizottság által egybeállított *vagyon-kimutatását*, mely a következő:

Vagyon: készpénz 24,165.04, váltókövetelésekben 1,042,627.59, postatakarékpénztárakban 930.42, értékpapirokban 15,325.14, ingatlanokban 76,573.74, letéttel biztosított folyószámlákon 272,112.01, jelzálog-követelésekben 158,791.37, kötvényben 9629.70, lombard kölcsönökben 59,189.60, felszerelésekben 6529.24, koronaegyleti kölcsönökben 5452.—, kezeselt kötvényekben 276,846.74, kamatszámán 29,281.19, átmeneti ügyletekben 28,000.— k. Összesen 2,005,453.78 k. — *Teher*: takarékbetétekben 1,437,902.29, heti betétekben 11,213.14, visszeszámított váltókban 110,501.25, bizományi leszámításban 163,290.75, tisztí óvadékokban 14,760.—, fel nem vett osztalékért 3828.25, jelzálog-tartozásért 25,379.06 k. Összesen 1,766,874.74 k.

Levonva a vagyontételek összegéből a teherkételek összegét, kitűnik, hogy a takarékpénztár 238,579 k. *tiszta vagyonnal rendelkezik.*

A szombathelyi törvényszék a minden alapot nélkülöző csódkérvényt elutasította és ezzel a Szombathely városi takarékpénztár reputációját helyreállította. De azokra nézve, akik pénzügyintézeteink jó hírnevét féltékenyen őrzik, az eset mégis megdöbbentő, mert azt mutatja, hogy néhány hóbortos, rosszindulatú, vagy félrevezetett ember nemü fellépése nemcsak megingathatja, de egyes esetekben teljesen tönkre is teheti a legtisztességesebb pénzügyintézet jó hírnevét is. Erről tehát tenni kell és az eset figyelmünket ismét a pénzügyintézetek országos köteleke felé tereli, mely, ha már fennállana, az efféle merényleteknek könnyen bevághatná az útját.

A részvényvállalatok pénzügyi eredményei.

Körösy József dr., a székes fővárosi statisztikai hivatal igazgatója «A részvénytársulatok pénzügyi eredményei az utolsó negyedszázad alatt (1874—1898.)» címen figyelemre méltó munkát írt a Budapesten székelő részvénytársaságok működésének pénzügyi eredményéről. A munkának eddig csak az első füzetje jelent meg, mely a fővárosi bankok és takarékpénztárak pénzügyi eredményét tárgyalja, míg a második rész, melynek megjelenését szerző öszre igéri, más fővárosi részvényvállalatok jövedelmezőségének kimutatásával fog foglalkozni.

Körösy jelen kiadványa nem pusztán statisztikai kiadvány, mely a tényleges eredményeket számoszlopokba foglalja, azokat összegezi s átlagokat állapít meg, hanem részint bíráló, részint irányjelző munka, mely a részvénytársaságok statisztikájának szerző szerint eddig fel nem ismert céljait jelöli meg. Ezt a célt szerző művének előszavában következőleg körvonaloza:

Az a kérdés, amelyre a statisztikától választ várunk, egyszerűen a következő volna: miképpen szerveztessenek azon észlelések, melyeknek alapján affélől ítélnénk, vajjon a részvényekbe való befektetés — tehát a spekulatív nyereségtől eltekintve — más tőkebefektetések

kel szemben (pl. állampapírokban, jelzáloglevelekben, telkekben, házakban, takarékpénztári betétekben, stb.) kedvezőbb vagy hátrányosabb-e?

E kérdés felállítását után szerző vizsgálat alá veszi az eddig alkalmazott statisztikai rendszereket és azon eredményt konstátálja, hogy e rendszerek egyikének segélyével sem lehet a felállított kérdést megoldani, vagyis a részvények jövedelmezőségét kétségen kívül megállapítani. Szerző szerint ennek az az oka, mert a statisztika eddig a részvényes jövedelmét nem egészben vette tekintetbe, többnyire megelégedett a részvényes osztalék-jövedelmének számbavételével, amellyel figyelmen kívül hagyva, hogy az osztalék nem meríti ki a részvényes egész jövedelmét és hogy a bevétellel *veszteségek* is állanak szemben, amelyeket természetesen le kell vonnunk. Ennek az alaptételnek részletezése után 15 pontban foglalja össze a részvénytársulatok pénzügyi eredményének pontos kimutatása érdekében követendő eljárás módozatait. A lényesebb pontok a következők:

Az összes társulatok tiszta nyereségéből a tiszta veszteségek levonandók.

Az általános tiszta nyereség az összes társulatok tőkéjéhez viszonyítandó s annak százalékában fejezendő ki.

A részvényes tiszta jövedelmének kimutatására az osztalék-jövedelem nem alkalmas s számba veendő a részvényes összbevételét terhelő veszteségek is. Az aritmetikai átlag helyébe a kvantifikált átlag állítandó.

A részvényes tiszta jövedelmének megállapításánál a befektetési szándékból eredő mindennemű vagyongyarapítás, másrészt minden vagyonszonkítás számba veendő.

Az árfolyamváltozásból eredő nyereségek vagy veszteségek a részvényjárdék megállapításánál számba nem vehetők.

Ezek a pontok, melyeket a világosabb megérthetés kedvéért csak kivonatossan közöltünk és melyekhez még a veszteségek és az árfolyamérték kiszámításának szerző által felállított szabályai járulnak, a statisztikai technikus-terminusokban járatlanok előtt többnyire hieroglifáknak tűnnek fel. Ha azonban a felállított statisztikai elvekből a magot kihámozzuk, a szerző szabályait a következőkben foglalhatjuk össze: A tárgyalt részvénytársaságok közül az egyik rész tiszta nyereséget, a másik rész tiszta veszteséget ért el s szerző szerint az utóbbi összeg az előbbi összegből levonandó. Ez helyes, de gyakorlati haszna ennek a statisztikai műveletnek alig van, mert a részvénytársaságok bizonyos csoportjának, jelen esetben a fővárosiaknak, nem abszolút, hanem relatív jövedelmezőségét kell ismernünk, hogy megállapíthassuk: hogy mely fajta részvényvállalatok bírnak az országban a prosperitás feltételeivel, melyek nem. Az egyes részvényesek által befektetett tőke jövedelmezőségének megállapítására nézve pedig *Körösi* azt a szabályt állítja fel, hogy nemcsak az osztalék, hanem a részvényes más bevételei is, minőkül szerző az elővételi jogot, a törlesztett korábbi veszteségeket, a tartaléktőkéből folyó javadalmakat, az élvezeti jegyekből folyó jövedelmet s minden egyéb javadalmazást említi, szintén számba veendő s ezek összegéből a hason címenek előálló veszteségek levonandók. Ez a szabály — szerintünk — szintén nem praktikus, mert a felsorolt, ugynevezett egyéb jövedelmek vagy az ezek helyett előálló egyéb veszteségek nagyon problematikusak, sok ezek közül fel sem becsülhető s számbavételük annyira komplikálttá teszi a részvényes jövedelmének kimutatását, hogy az eredmény a legtöbb esetben a valóságtól igen távol esnek.

Ezeket az elveket viszi keresztül szerző művének második részében, mely a fővárosi részvényvállalatok jövedelmezőségét részletesen tárgyalja, de amelyek közül a jelen füzet csak a fővárosi bankokkal és takarékpénztárakkal foglalkozik.

Ezek tekintetében a fejtegetések és számítások, melyeket szerző a fent említett szabályok alapján vizs kereszttől, azon meglepő eredményben csucosodnak ki, hogy a fővárosi bankok a tárgyalt negyedszázad alatt csak 4·8% tiszta évi járadékot hoztak, míg a fővárosi takarékpénztárak részvényjárdéka évi 19·3%-ra emelkedett. Oka e nagy eltérésnek az, hogy szerző mindenféle relációban tárgyalta a fővárosi pénzügyintézetek forgalmát és mivel különösen az emittáló bankok nagyobb veszteségeket szenvedtek, nagyobb rezsivel dolgoztak, mint a takarékpénztárak, egyszóval bruttó-bevételekkel nagyobb összegű veszteséget képező bruttókiadás állt szemben, átlagos hozamuknak, ha azt a szerző által alkalmazott módszer szerint számítjuk ki, jelentékenyen csökkenni kellett. Hogy a bankrészvények jövedelmezősége átlag kevesebb, mint a takarékpénztári részvényeké, azt a *Pénzügyi Compass* mindenik évfolyama mutatja, de a különbség semmi esetre sem emelkedik 14·5%-ra, amint azt a *Körösi* füzete kihozza.

A könyv e része egyébként számos figyelemre méltó, történeti becsü adatot tartalmaz, melyek — a szerintünk nem szabatos végeredmény ellenére — becsüsel bírnak.

A *bankokra* vonatkozó terjedelmes adatok közül felemlítjük a következőket: 1874. év elején egészben véve 16 bank 50 millió frt tőkével létezett. Ezek közt jelenleg csak 5 áll fenn, míg a rákövetkező huszonöt év alatt keletkezett 18 közül 16. A bankrészvényekbe fektetett összes tőke az 1898. évvel záródó negyedszázad végén 108 millió frtot tett. A bankok összes tiszta nyeresége ezen negyedszázad alatt 108·5 millió frtot, azaz évi 8·3%-ot tett; levonva ebből a tartalékok dotációját, melyek jelenleg nem kevesebbet, mint 30·5 milliót, tehát az egész tőkének 28%-át teszik, ugyszintén a jutalékokra kiadott 8 millió frtot, az átlagos osztalék 7·3%-ot tesz. Ha azonban a részvényesek ezen bevételeiből egyrészt levonjuk különböző veszteségeiket, melyek — a kurzusveszteségek beszámításával — nem kevesebb, mint 36¹/₃ millióra rugnak, ellenben másrészt hozzáadjuk az elővételi jogokban élvezett 12 millió frt hasznót, az átlagos évi járadék 5·4%-ot, illetve, ha az osztalékszámításnál a bekövetelt felpénzt is figyelembe vesszük, csak 4·8%-ot tesz. Minden bankrészvényre történt 100—100 frt befizetés a jelenlegi árfolyam mellett (1898. dec. 31.) 176 frtot ér. Az 1873-iki nagy válság után ezen érték csak 66 frtot tett, a pari ár határa 1879-ben lépetett át, mely alá az árak azóta nem sülyedtek. Az árak tetőpontja 1894-ben éretett el, midőn ugyanis 100—100 frt befizetés 200 frtot ért; ezen évtől fogva az átlagár a fentemlített 176·8 frtra szállt alá, de azóta a folyton tartó gazdasági pangáskövetkeztében, még mélyebb színvonalra hanyatlott. Érdeklél bir tudomást venni a tőzsdei nyereségek és veszteségek nagyságáról is. Az 1873-tól 1899. évig terjedő 27 év alatt a nyereségek 93·5 milliót, a veszteségek pedig 93 milliót tettek, úgy, hogy ezen idő alatt az árfolyamnyereségek és árfolyamveszteségek egymást tőkéletesen kiegyenlítették.

Takarékpénztár 1874. elején 7 létezett, melyek közül azonban ma még csak 4 áll fenn, míg a rákövetkező negyedszázad alatt alapított 7 takarékpénztár közül ma még 6 létezik.

A takarékpénztárakba fektetett összes tőke jelenleg 25 millió frtot tesz, melylyel a negyedszázad alatt átlag nem kevesebb, mint 23·5% nyereséget értek el. Ezen rendkívül kedvező eredmény arra vezethető vissza, hogy a takarékpénztárak csekély tőkéjükhöz képest igen nagy idegen tőkét forgatnak és tulajdonképeni kockázattal járó üzlettel nem foglalkozhatnak. 100—100 frt takarékpénztári befizetés 1892-ben 500 frtot ért, jelenleg 345 frtot. A 25 év alatt elért összes nyereségből a tartalékok dotációján kívül — melyek jelenleg 270 millió frtot, tehát majdnem ¹/₁₀ részzel többet, mint az egész részvénytőke tesznek — jutalékokra fordított 5·6 millió,

osztalékokra 45 millió frt. Az átlagos évi osztalék a huszonöt év alatt 18%-ot tett. Ehhez hozzájárul 16 millió frt elővételi jogokból eredő nyereség, míg veszteségeikért csak 1 millió vonandó le, úgy, hogy a tiszta részvényjárdék, nagymérvű elővételi jogok következtében a névleges tőke után 24,4%-ot, a bekövetelt felpénzek számbavételével 19,3%-ot tesz. Az árfolyamnyereségek 25 év alatt 25 millió frtot tettek.

— *rm.* —

A félévi kereskedelmi mérleg.

□ A monarchia 1901. évi január-junius havi kereskedelmi mérlege relative kedvező, mert aktivummal zárul, a múlt év első felének mérlegéhez hasonlítva kedvezőtlen, mert az aktiv-szaldó csökkent. A folyó év első felében ugyanis a behozatal 842,6 millió k.-ra, a kivitel 894,3 millió k.-ra emelkedett, minélfogva a kivitel 51,7 millió k.-val haladja meg a behozatalt, tehát a félévi mérleg ezen összeggel aktiv. Összehasonlítva e mérleget az 1900. év első felére vonatkozó mérleggel, kitűnik, hogy a behozatal 14,1 millió k.-val csökkent ugyan, de a kivitel is csökkent 27,5 millió k.-val, minélfogva a múlt évben 65,1 millió k.-val kimutatott aktivum 13,4 millió k.-val kisebb.

Mindenekelőtt felsoroljuk a mező- és erdőgazdaság, valamint a bányászat által előállított azon kiviteli árukat, melyekben az export *emelkedést* mutat:

	A kivitel értéke koronákban	
	1900.	1901.
Buza	3.044,694	3.248,460
Liszt	1.112,285	13.050,386
Gyümölcs	334,263	525,025
Vetemények	2.040,030	2.914,020
Vágómarha és sertések	29.018,502	31.614,669
Nyersbőr	19.451,170	20.260,655
Vaj	4.064,279	5.495,222
Sőr	5.772,351	7.374,199
Friss hus	722,260	1.821,820
Köszén, koks és tőzeg	36.149,230	53.390,737
Kender és len	4.381,056	4.689,775

Ezek azon, minket közelebből érdeklő kiviteli áruk, melyek exportja emelkedést mutat. Meglepő ezek sorában a liszt-kivitel emelkedése, mely a múlt év első feléhez képest 200,000 k.-ra ment fel. A gyümölcs, vaj, friss hus és sör-kivitel is jelentékenyen felszökött, ellenben más megnevezett áruknál a ki-vitel emelkedése jelentéktelen.

Sokkal több azon cikkek száma, melyek tekintetében — Magyarországot is közelebből érdeklőleg — a kivitel csökkent. Lényegesebbek ezek sorából a következők:

	A kivitel értéke koronákban	
	1900.	1901.
Cukor	93.962,104	83.033,021
Árpa	22.898,713	17.231,912
Zab	2.689,420	477,637
Bab	4.580,140	4.049,560
Borsó	137,080	51,681
Krumpli	1.506,446	985,747
Só	33.207,200	28.555,470
Tojás	56.610,736	53.867,037
Ágytoll	9.699,750	5.870,760
Disznózsir	115,540	70,808
Bor	4.861,390	4.035,964
Ásványvíz	4.028,960	3.852,640
Műfa	53.175,601	52.894,892
Fűrészáru	55.809,562	48.551,985
Hordó donga	7.863,665	7.815,641
Ércek	5.111,829	4.999,992
Gyapju	9.424,488	7.354,723

Jelentékenyebb visszaesést tehát a cukor, árpa, zab, ágytoll, fűrészáru és gyapju kivitele mutat, de sajnálnunk kell a tojás-kivitel visszaesését is, holott az export ezen ága már igen szép fejlődésnek indult. Mindezen árukban a kivitel csökkenése nagyobb mértékben Magyarországot károsítja, mivel azonban az aktiv-szaldó elhajlása nem nagymérvű,

úgy kell lenni a dolognak, hogy a mezőgazdasági, erdészeti és bányatermékek jelentékenyebb csökkenését az iparcikkek kivitelének emelkedése részben ellensúlyozza, mely túlsúlyban Ausztria javára esik. Az összesítés szerint a félévi kivitelben a mezőgazdaság, erdészet, halászat, stb. 313,5, a bányászat és kohászat 75,3, az ipar 505,5 millió k. erejéig vesz részt s ez is azt bizonyítja, hogy az export alakulása Ausztriára nézve kedvezőbb, mint Magyarországra.

Bélyegilletékek lerovása készpénzben.

— *Pénzügyminiszteri rendelet.* —

A nyugtatványi és szerződési bélyegilletékeknek bizonyos esetekben készpénzben leendő lerovásáról szóló 1901. évi XIV. t.-cikk végrehajtása tárgyában a pénzügyminiszter f. évi 48,713. sz. a. *rendelet* adott ki, melynek lényege a következő:

E törvény intézkedése értelmében azok az állami hatóságok és hivatalok, állami üzemek és vállalatok, ugyszintén a törvényhatóságok, amelyek tőlem, akár kérvényük folytán, akár saját elhatározásom következtében erre engedélyt nyernek, illetve utasítva lesznek, a m. kir. postatakarékpénztár csekk- és klearingforgalma és az Osztrák-magyar bank giró-forgalma útján kiegyenlített összegek után járó nyugtatványi és esetleg az 1881: XXVI. t.-cikk 10. §-a szerint járó szerződési bélyegilletéket a jogosult járandóságából levonni és az illetékes kir. adóhivatalba, vagy állampénztárba beszállítani tartoznak.

Azok az állami hatóságok, hivatalok, állami üzemek és vállalatok, valamint a törvényhatóságok, melyek a nyugtatványi és szerződési bélyegilletékek e törvény rendelkezése szerint való lerovására igényt tartanak, kötelesek erre vonatkozó kérelmükkel hozzám fordulni s a törvényben jelzett módon, az ott megjelölt illetékeket csak a tőlem nyert engedély alapján, az engedélyező határozatban megjelölt határidőtől kezdve vannak jogosítva leróni. Engedély nélkül e törvényben szabályozott lerovási módot alkalmazni nem szabad.

Azok az állami hatóságok és hivatalok, állami üzemek és vállalatok, valamint a törvényhatóságok, melyek a nyugtatványi és szerződési bélyegilletékek e törvény értelmében leendő lerovására engedélyt nyernek, illetve általam utasítva lesznek, a levont bélyegilletékeket tételenként feltüntető naplót vezetni kötelesek, amely napló rovatait a rendelet részletesen megállapítja.

A pénzügyigazgatóság kiküldött közege által, a bélyegellenőrzési szemlék foganatosítása alkalmával ellenőrzi az illeték pontos lerovását. E célból minden pénzügyigazgatóság köteles nyilvántartást vezetni azon állami hatóságok, hivatalok, állami vállalatok és üzemekről, valamint a törvényhatóságokról, melynek e törvény értelmében a nyugtatványi és szerződési illeték készpénzben való lerovása engedélyezve van. E nyilvántartásban felvett, most felsorolt helyeken évenként rendszeres bélyegellenőrzési szemlék lesznek foganatosítandók. Különösen szem előtt kell tartani a pénzügyigazgatásnak azt a körülményt, hogy a nyugtatványi és szerződési bélyegilletékeknek készpénzben lerovása e törvény alapján, csak a m. kir. postatakarékpénztár csekk- és klearing-forgalma s az Osztrák-magyar bank giró-forgalma útján kiegyenlített összegek után járó illetéket csak azok az állami hatóságok, hivatalok, állami vállalatok és üzemek s törvényhatóságok róhatják le e törvény rendelkezése szerint, amelyeknek erre nézve engedélyt adtam, illetve melyeknél ezt a lerovási módot elrendelendőnek találtam.

Kötelességévé teszem a kir. pénzügyigazgatóságoknak, miszerint minden olyan esetben, midőn arról szereznek tudomást, hogy valamely hatóság, állami hivatal, vállalat vagy üzem engedély nélkül e törvény rendelkezései értelmében rója le az illetéket, a visszaélés meggátlása céljából hozzám haladéktalanul jelentést tegyenek. Ugyancsak jelentés teendő minden feltűnőbb mulasztásról és rendellenességről, melyről a pénzügyigazgatóságok az ellenőrzés gyakorlása közben tudomást szereznek, ha a mulasztás vagy rendellenesség megszüntetése tekintetében saját hatáskörükben nem intézkedhetnek, vagy az általuk tett intézkedések eredményre nem vezetnének.

Végül különösen felhívom a pénzügyigazgatóságok figyelmét a törvény 2. §-ának arra a rendelkezésére, mely szerint a m. kir. postatakarékpénztár csekk- és klearingforgalma s az osztrák-magyar bank giró-forgalma útján lerótt összegek után, azok az állami hatóságok és hivatalok, állami vállalatok és üzemek s a törvényhatóságok, melyek az illeték készpénzben való lerovására engedélyt kapnak, vagy általam kötelezve lesznek, a nyugtatványi és szerződési bélyegilletéket a felektől levonni s az állami pénztárakba beszállítani akkor is kötelesek, ha a kiegyenlített összegről nyugtatványt nem állítanak ki.

Német ipari válság.

— A Leipziger Bank csődje. — Rheinische Bank. — Gerhard Terlinden. — A Galizische Hypothekenbank. —

A Leipziger Bank hitelezői e hó 22-én gyűlést tartottak, amelyen megválasztották a csődválasztmányt. A gyűlésen *Freitag* tömeggondnok jelentést tett a csőd keletkezésének okairól és az eddigi lépésekről és a tömeg állapotáról. Szerinte a bank összeomlását az idézte elő, hogy a kasszeli társaságnál 87 millió márkával volt angazsálva. A kasszeli társaság tudvalevőleg szintén csödbe került és ha annak aktiváit szabadkézből eladnák, mindössze 4–5 millió márkára lehetne számítani. Ezért volt kénytelen arról gondoskodni, hogy a kasszeli üzeme fentartassék és ezért 500,000 márkát bocsátott rendelkezésre. A depozitumokat, melyek 1 milliárd márkánál többet tettek ki, már tulnyomó részben visszafizették. A tömeggondnok a bank felügyelő-bizottságának tagjai ellen már megtette a feljelentést, mert ezek legalább is a köteles gondosság elmulasztásában vétkesek. A tárgyalás október 12-ére tűzött ki. A felügyelő-bizottsági tagok elhatározták, hogy elítéltetésük esetén összes vagyonukat — mintegy 10 millió márkát — a csőd-tömeg rendelkezésére bocsájtják. Az aktívák 45 millió márkát tesznek, 85 millió márkával passzívával szemben. Az aktívákhoz járul még a kasszeli csődjéből kikerülő összeg és a felügyelő-bizottsági tagok által fizetendő kártérítés. A jelentést tevő azt hiszi, hogy a hitelezőknek januárban már résztörlesztést teljesíthet. A hitelezői gyűlés a jelentést jóváhagyta és a csődválasztmányt megválasztotta. A hitelezői gyűlésen egy táblázat volt bemutatva mely a kasszeli társaság tulajdonát képező gyárakat tünteti fel. Ezek a következők: 1. *Kasszel*. Központi intézet, a gépgyár, a törkölyszárító-gyár és a fiókok; 2. *Frederikstadt*, Norvégia; 3. *Wygodá*, Galícia; 4. *Perecsény*, Magyarország; 5. *Festic*, Bosznia; 6. *Prága*; 7. *Zbiron*, Csehország; 8. *Fiume*; 9. *Schneinfurt* Bajorország; 10. *Frankfurt*, Odera m.; 11. *Pétervár*, Oroszország; 12. *Nehenia*, Vesztfália; 13. *Hemixen*, Belgium; 14. *Weisswasser*, Szilézia; 15. *Kassza-Ilava*, Magyarország; 16. *Putna*, Bukovina; 17. *Szt.-Mária*, Olaszország; 18. *Halla*, Finnország; 19. *Widrica*, Oroszország; 20. *Moszkva*, Oroszország; 21. *Uffa*, Oroszország; 22. *Glückstadt* és ezenkívül még 11 gyár, melyek részben beszüntették az üzemet, részben veszteséggel dolgoznak.

A németországi válság már nagyon sok embert kergetett a halálba és most ismét egy emberélet esett neki áldozatul. *Rewic* Salamon berlini bankár megmérgezte magát, mert a kasszeli társasáért 1 millió márkát váltószírt vállalt és kötelezettségeinek nem tudott eleget tenni. *Rewic* volt az, aki a kasszeli részvények bevezetését a berlini tőzsdén annak idején megkísérelte, de kérelmével elutasították.

A *Rheinische Bank* Mühlhausenben tudvalevőleg kimondta a felszámolást. Ez a bank szintén a szászországi bankbukás áldozata. A német birodalmi bank, mely példátlan és eléggé nem dicsérhető önzetlenséggel igyekezik a németországi válságot enyhíteni, ennek a banknak fél millió márkát bocsátott rendelkezésére, hogy sürgető kötelezettségeinek eleget tehessen és csendben felszámolhasson.

A rajnai tartományban különben egy újabb fizetési képesség történt. A *Gerhard Terlinden Metallwaaren A.-G.* megbukott és igazgatója és volt tulajdonosa, *Terlinden* megszökött. A részvénytőke 35 millió márkával és ezenkívül a társaság 27 millió márkával kötvényeket bocsátott forgalomba. A passzívák a részvénytőkén és kötvénykölcsonkön kívül, 5 millió márkára rugnak. Kiderült, hogy *Terlinden* maga és a társaság részére jelentékeny bankhiteleket vett igénybe, melyeket hamisított mérlegek és könyvkivonatok fölmutatásával szerzett meg. Ugy látszik, jogosulatlan részvény-kibocsátás is történt. *Kospatt* cégvezetőt, aki, úgy látszik, bűnrészes, letartóztatták. A társaság viszonyai még teljesen át nem tekinthetők, de a csődnitást elkerülhetetlennek látszik.

A *Terlinden*-ügy az összes pénzügyi botrányok közt a legnagyobb s *Terlinden* igazgató egyike volt a legnagyobb és legvakmerőbb szélhámosoknak. Milliókra menő váltókat eszkomptáltatott a vele összekötöttségben lévő bankoknál, amelyek mint áru-váltók szerepeltek, de tényleg ügynökök által aláírt pince-váltók voltak. Kötlevelek, számlák, könyvek mind hamisak voltak. A berlini bankoknál 5 millió márkával

részvény van lombardirozva, pedig az egész részvénytőke csak 3¹/₂ millió márkával. Tehát 1¹/₂ millió márkával részvény is hamisítva van. *Terlinden* már évek óta rendszeresen oda törekedett, hogy csalásaival milliókat harácsoljon össze, aztán megszököjék.

Az a bankkonzorcium, mely annak idején a *Terlinden*-féle társaság 2 millió márkával névértékű kötvényeit kibocsátotta, kijelentette, hogy e kötvényeket a kibocsátási árfolyamon visszaváltja. E konzorcium következő tagokból áll: *Darmstädter Bank*, *Robert Warschauer & Co.*, *Schulze I.* és *Wolde* brémai bankcég és *Ephr. Mayer & Sohn* hannoveri bankház.

A *Terlinden*-társaság bukása következtében *Bakerath* és *Helmann* *crefeldi* bankház, mely 70 éve áll fenn, 1.300.000 márkával passzívával beszüntette fizetéseit. A cégnek a berlini bankok segélyére mentek s moratóriumot eszközöltek ki.

A múlt héten sokat beszéltek a *Galizische Hypothekenbank*-ról, miután ennek részvényei a bécsi tőzsdén nagy mértékben estek. A nagy árfolyamhanyatlást azzal magyarázták meg, hogy e bankot a kasszeli társaság bukása, illetve ennek gácsországi telepe, a *Galizische Holzdestillations-Gesellschaft* révén nagy veszteségek érték. Az árfolyamesés, de még inkább ezek a híresztelések arra indították a bank felügyelő-bizottságát, hogy erélyes cáfolatot tegyen közzé. E nyilatkozatban kijelenti, hogy a kasszeli társasággal soha semmiféle összeköttetésben nem állott. A *Holzdestillations-Gesellschaft*-tól annak idején átvett ugyan 200.000 k. részvényt, de ezeket a kasszeli társaságnak 55,400 k. haszonnal eladta. Éppen olyan valótlank a többi híresztelések. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak elve, hogy nem titkol el semmi veszteséget és ha a bankot az év folyamán veszteségek érik, ugy ezt a veszteséget ugyanazon év jövedelmeiből fedezik. Végül kijelenti, hogy a legutolsó jelentés óta semmi sem történt, ami a bank belső helyzetét megrosszabbította volna. A bank részvényeinek árfolyamai különben időközben jelentékenyen javultak.

A különbözeti ügylet.

II.*)

A Kuria gyakorlatával ellentétben a *tőzsdebiróság* a határidő-üzletekből támasztott különbözeti követeléseket rendszerint megítélte. Mindazonáltal a tőzsdebiróság sem zárkózott el mereven azon mindinkább tértfoglaló kívánság elől, hogy a hivatástalan elem a tőzsdei üzlettől távol tartassék. Így a tőzsdetanács 1888. dec. 14-iki teljes ülési határozata «a hivatástalan egyénekkel ugyszólván iparszerűleg üzött gabona határidő-üzletet», melynél az ügylet tartama alatt fedezet nyújtása, vagy ráfizetés kötelezettsége köttetik ki, reális kereskedelmi ügyletnek nem tekinti s ennél fogva: «nem fog megítélni oly követelést, mely gabona határidő-üzletek fedezet hiányában eszközölt lebonyolításából származik». E kijelentés hatálya alól az 1889. február 15-iki határozat a bejegyzett kereskedők, vagy a hivatásszerűleg gabona adásvételrel foglalkozók közti ügyleteket kivette. A tőzsdebiróság újabb praxisában (352/1899. és 1279/1899.) mind tágabb körre terjeszti e kivételeket, így például felperes jóhiszeműsége dacára is az ügylet «eredeti érvénytelensége» (!) miatt utasítja el az egyszerű földmivelővel szemben támasztott követelést, «aki sem értelmi tehetség, sem vagyoni viszonyai tekintetében nem áll azon a fokon, hogy az általa kötött tőzsdei ügyletek horderejét és következményeit előre megfontolhatta és áttekinthette volna».

Ha már most judikaturánk részletes ismertetése után eredményeit levonjuk, úgy konstatálnunk kell, hogy a *Kuria* az 1870-es és 1880-as években — eltekintve egy-két határozattól — a különbözeti ügyletnek nem igen vetett gátat: mellőzte a kifogást a váltó ellenében és a bizományi viszonyban, ami gyakorlatilag legtöbb esetben a perelhetőséget jelen-

*) Az előző közlemény a *Magyar Pénzügy* f. évi 28. számában jelent meg.

tette. Az 1890-es években a Kuria mind szigorubb álláspontot foglal el: 1892. óta helyt ad a váltókifogásnak, 1897-től kezdve a bizományossal szemben is figyelembe veszi a különbözeti kifogást és a különbözeti ügylet definíciójával mindinkább kizárja a nem kereskedő elemet. A *tőzsdebiróság* ellenben kezdettől fogva a határidő-kötéseket reális ügyleteknek tekintette és a felek — amugy is ritkán bizonyítható — szándékának vizsgálatába nem bocsátkozott.

Látjuk tehát, hogy a Kuria és a tőzsdebiróság praxisa mindinkább távolodik egymástól és bár lehet és szokás is egyes kivételes eseteket idézni, hol a Kuria is megítéli, vagy a tőzsdebiróság is elutasítja a kereseti követelést, a két bíróság kiindulási pontja egészen más. Mig a tőzsdei bíró tapasztalatból ismeri a határidő-ügyletek egész láncolatát, melyeknek egy része szállítással, másik része a különbözet-fizetéssel oldódik meg, addig a hivatásos bíró elé többnyire az abnormalis, rendkívüli esetek kerülnek. Ezért, mig a tőzsdei bíró reális ügyletet lát, hacsak az ellenkező nem válik nyilvánvalóvá, addig a hivatásos bíró bizalmatlansággal fogadja a tőzsdeügylet alapján támasztott igényt és bár nem mondja ki nyíltan a játék véelmét — mint azt a 689/1877. sz. határozat tette — ítélkezésének eredményében mindinkább megközelíti.

Jogi irodalmunk a Kuria gyakorlatával ellentétbe helyezkedve, a különbözeti ügyletek perelhetősége mellett érvel. Kereskedelmi törvényünk magyarázói is, Nagy Ferencet követve, a játék vagy fogadás szabályait nem terjesztik ki a különbözeti ügyletekre. Ez irány jutott érvényre az 1889. évi X. jogászgyűlés határozatában is. Ujabbban azonban az ellenkező iránynak is akadnak szószólói és a tőzsdereform tárgyában tartott 1896—97. évi szakértekezleten több jeles jogászunk hangoztatta a tőzsdei játék káros hatását és korlátozásának szükségét. Különösen figyelemre méltó Décesy táblai tanácselnök indítványa, ki az értékpapírok vagy a tőzsdei forgalomhoz tartozó áruk szállítására kötött adásvételi ügyleteket nem tőzsde-tagra nézve tilosnak kívánta kimondani, ha az eladott áruk az ügyletkötéskor nem voltak birtokában, vagy a vétel gazdasági szükségletét meghaladta.

Polgári törvénykönyvünk tervezete is ezen, a tőzsdei ügyleteket mindinkább korlátozó irányban halad, midőn a német p. tkv. 762. és 764. §-ait majdnem szószertint követi. Eredetiséget nem szabályainak tartalmában, hanem azok elrendezésében mutat. Mig a német törvény a kötelmi jogi rendszernek megfelelőleg a szerencsejátékot a szerződésből származó kötelmek sorában tárgyalja, addig tervezetünk az általánosan elfogadott rendszerrel szakít. Az 1415. §. ugyanis, mely a különbözeti ügyletet játéknak minősíti, a IV. rész 8. cím I. fejezetében a vétel általános szabályai alatt foglaltatik.

Anyagilag a tervezet a bíróilag nem érvényesíthető különbözeti ügyletek körét még inkább kiterjeszti, mint a kuriai prakszis. Az 1415. §. ugyanis nem kívánja meg, hogy a felek az effektív teljesítést szerződésileg kizárják, hanem helyt ad a játékkifogásnak akkor is, ha az egyik fél szándéka a különbözetre irányult és a másik fél ezt a szerződés megkötésekor felismerhette. Az írásbeli ügylettel ellenkező hallgatólag szerződés megállapítása már eddig is sok nehézséget okozott, de a tervezet még ennél is bizonytalanabb alapra helyezi a jogi szabályozást, midőn még a felek akaratmeg egyezésétől is eltekint. Kétségtelen, hogy e §. tág teret nyújt a judikaturának «a felismerhetőség» megállapításában.

Látjuk tehát, hogy a jogfejlődés oly irányban halad, mely a tőzsdei ügyletek bírói érvényesíthetőségét korlátozza. Ily körülmények között hiábavaló volna az a kísérlet, mely ezen irányzat megváltoztatását tűzné ki célul és a határidő-ügyletek nemzetgazdasági fontosságát, áralakító nélkülözhetlen hatását szem előtt tartva, a tőzsdei visszaélések meggátlása elől ridegen elzárkóznék és joggyakorlatunkban már meg-

honosodott szabályokat egyszerűen mellőzni kívánná. Jelenleg a törvényhozás feladatát csak abban találom, hogy a játékkügylet ellen irányuló intézkedések káros követelményeit enyhítse, illetve ezek hatása alól a reális kereskedelmi és tőzsdei üzletet felszabadítsa.

Az ily jogszabály megállapításának legfőbb nehézsége azon pozitív, formális ismérv feltalálásában áll, mely a kereskedelmi és tőzsdei forgalmat az egyéb ügyletektől elválasztja. Nézetem szerint, ki kell venni a *tőzsdetagokat* tervezetünk 1415. §-ának, illetve judikaturánk szabálya alól és a közöttük megkötött ügyletekben ki kell zárni a kifogást, akár a tőzsdén, akár a tőzsdén kívül jött létre az ügylet. De ennél nem szabad megállapodnunk, hanem ugyanoly elbírálásban kell részesítenünk azon kereskedőket is, kik szakképzettségük és jártasságuk folytán nem szorulnak a törvény különös védelmére vagy gyámkodására és elvállalt kötelezettségeik teljesítésére szorítandók. A képzettség megállapítására, mint formailag minden kétséget kizáró ismérv, a kereskedelmi cégjegyzékbe való bevezetés szerepelhetne.

Javaslatom tehát az, hogy a különbözeti kifogás a *tőzsdetagok és (bejegyzett) kereskedők közötti ügyletekben* mellőzendő.

Ezen némileg közvetítő javaslat két ellentétes szempontból képezheti bírálat tárgyát. Az egyik szerint nagyon is tág teret enged a tőzsdejátéknak, a másik szerint tulságosan korlátozza a reális tőzsdeüzletet. Mindkét ellenvetést a mostani jogállapot alapján fogom figyelembe venni.

Erre való tekintettel a tőzsdetörvény ily irányú intézkedése nem nyujtana tágabb teret a játékkügylet perelhetőségének, sőt ellenkezőleg. Eddigi jogunk szerint ugyanis nemcsak a tőzsdetagok és kereskedők, hanem még a nem kereskedők is kiköthették a tőzsdebiróság illetékességét és ennek anyagi eredménye, mint kifejtettem, abban állott, hogy a kereskedők és tőzsdetagok által tett különbözeti kifogást e bíróság nem vette figyelembe.

Behatóbban kell foglalkoznom azon másik ellenvetéssel, hogy a javasolt megszorítás gátat vet a tőzsdeügyletek perelhetőségének és hogy oly egyéneknek, kik szintén jól ismerték eljárásuk jogi követelményeit (például ügyvédek), felment az ily ügyletekből folyó kötelezettségek alól. Igaz, hogy lehetnek esetek, midőn a törvénynek a kereskedőkre vonatkozó intézkedései más járatos egyénekre is méltányosan alkalmazhatók volnának, de elvégre a törvény csak a normális eseteket tartja szem előtt, már pedig a tőzsdei kötések legnagyobb részében kereskedők és tőzsdetagok szerepelnek mint ügyletkötő felek. De még ha a tőzsdetörvény a játékkifogást, az ügyletkötő felek személyére való tekintettel, kizárja, ez korántsem jelenti azt, hogy egyéb felek közt tőzsdei ügyletek per útján nem érvényesíthetők, hisz ezekben is alkalmazást nyer majd a tervezet — remélhetőleg enyhített — szabálya, mely a kereseti érvényesítést csak a játékszándék bebizonyítása esetén tagadja meg.

Fejtegetésem eredményét tehát abban fogalom össze, hogy a polgári törvénykönyv tervezetének szabálya, de meg judikaturánk irányzata folytán is, a megalkotandó tőzsdetörvényben (esetleg külön törvényben) következő jogszabály mondassék ki:

Azon kifogásnak, hogy a követelés fogadásnak, vagy játéknak tekintendő, különbözeti ügyletből származik, nincs helye akkor, ha a szerződő felek tőzsdetagok, vagy (bejegyzett) kereskedők.

Dr. Baumgarten Nándor
ügyvéd.

Azon t. előfizetőinkhez, akiknek előfizetése lejárt, vagy legközelebb lejár, azt a kérelmet intézzük, hogy

előfizetésük megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek.

A váltódij.

— Feleletek a nyílt kérdésre. —

I.

A Magyar Pénzügy f. évi 29. számában közölt nyílt kérdés. «Kinek és mikor kell fizetni az $\frac{1}{3}\%$ -os váltódiját?» — egészen evidens az 1876. évi XXVII. t.-c. 50. §-a alapján:

«Azon váltóbirtokosnak, ki a váltót fizetés hiánya miatt óvatoltatta, visszkereseti igényei kiterjednek: 1. a ki nem fizetett váltóösszegre és ennek a lejáratától számítandó 6% -os kamataira; 2. az óvási és egyéb költségekre; 3. az $\frac{1}{3}\%$ -os váltódijra.»

Ha tehát, mint a kérdést feltevő mondja, hogy «per nélkül követelhetem-e a váltódiját?», akkor a fentidézett törvény rendelkezésére támaszkodva, az a kérdés is megállhat, hogy a tőkét és óvásköltséget per nélkül követelhetem-e? De minthogy a tőkének és óvásköltségnek per nélküli követelését kérdés tárgyává nem tehetem, a fent hivatkozott szakasz alapján ennél fogva a váltódij követelésének kérdése is elcsúszik. Kinek? A váltóbirtokosnak. Mikor? Ha a váltót fizetés hiánya miatt megóvatoltatta.

Helyesen állította azt is az illető takarékpénztár, hogy az Osztrák-magyar bank is így jár el, mert a banknak Határozmányok az üzleti közlekedésre nézve I. Váltószámítás, 7. pont alatt ekként rendelkezik: «Valamely leszámított váltónak fizetés hiánya miatti óvatolása esetén a bank az óvatolási költségeken, az $\frac{1}{3}\%$ -tól dijon és a 6% -os késedelmi kamaton kívül felszámítja a váltónak és az óvásnak elküldéséért járó postabért is.»

Az 50. §. sehol sem mondja azt, hogy «ha a váltótulajdonos keresetet indít». Mellőzöm az e tekintetben rendelkezésemre álló forrásokat s csupán Nagy Ferenc dr.: «A magyar váltójog kézikönyvé»-re (330. l.) hivatkozom, hol ezeket írja: «Közlekedésről tekintve, ehhez képest először azt a visszkereseti összeget, melyet az utolsó, vagyis az a váltóbirtokos követelhet, aki a váltót fizetés hiánya miatt óvatoltatta (Ha az óvás elengedett, a bemutató s ha a bemutatás is elengedett, az, aki lejáratkor volt a váltó birtokában.), ez a V. T. 50. §-a szerint a következő tételeket foglalja magában:

4. $\frac{1}{3}\%$ váltódiját, a váltóösszeg után számítva. (Nem a kamatok és költségek után is. Ez ugyan a törvényből nem tűnik ki, de általánosan elismertetik.)

(Nagyatád)

Brunner József
a Nagyatádi járási takarékpénztár
könyvezetője.

II.

A Magyar Pénzügy-ben közölt kérdésre megtaláljuk a feleletet a V. T. 50. §-ában, mely felsorolja azon tételeket, melyekre a váltóbirtokosnak, ha a váltót fizetés hiánya miatt megóvatoltatta, visszkereseti igényei kiterjednek. A törvény szavait vizsgálva, azt látjuk, hogy a váltóbirtokosnak a váltódijhoz való visszkereseti igénye előáll akkor ha a váltót fizetés hiánya miatt óvatoltatta, vagyis visszkereseti igénye van, ha a váltót fizetés hiánya miatt óvatoltatta és nincs, ha ezen váltójogi cselekményt nem eszközölte.

Eljutottunk eszerint a visszkereseti igény s így az $\frac{1}{3}\%$ váltódijhoz való igény keletkezéséhez s azt mondhatjuk, hogy az óvás felvétele állapítja meg a jogot a váltódijhoz s független a visszkereset megindításától. Hisz a kereset nem szülhet igényt, a keresettel már a meglevő igényt érvényesítjük.

Az képezheti esetleg kérdés tárgyát, hogy a váltódijhoz való igény érvényesíthető-e önkéntes fizetés esetén, hogy tartozik-e azt a váltókötelezett megfizetni, ha a visszkereset nem tétetik folyamatba vagyis nem enyészti-e el a váltódijhoz való igényt egy be nem következő perjogi aktus? A váltótörvényben nem találunk tételes intézkedést, mely szerint a kereset meg nem indítása következtében a váltóbirtokos elveszti visszkereseti igényét s így a váltódijhoz való szükség esetén visszkereset útján érvényesítendő — igényét. Pedig ha a törvény ezt akarta volna, úgy bizonyára intézkedett is volna, mint ahogy tette a V. T. 45. §-ában, mely szerint az értesítés, elmulasztás, vagy a nem illetékes, illetve nem az előzőhöz intézett értesítés maga után vonja a váltódij (V. T. 45. §. 3. pontja: a költségek) elvesztését.

De nem is akarhatta a törvény a váltódijhoz való igényt a keresettől feltételezni. Kizárja ezt a «kereset» és a «váltódij» fogalma.

A kereset fogalmát már fentebb megadtuk. A váltódij fogalma a váltódij ellenértéke azon munkának, melyet a fizetés elmaradása következtében kell kifejtetni.

A váltódij már a váltó peresítése előtt merül fel s ezért ez akkor is megtérítendő a késedelmes váltókötelezett által, ha az a bekövetkező váltóbeperesítés és ezzel felmerülő költségek kiküldése céljából tovább nem késedelmeskedik és fizet.

Gutfreund Emil,
ügyvéd.

Érdekes jogesetek.

A folyószámlai összeköttetés. — A kamat elévülése. — Kamatos kamat.

A kereskedelmi törvény 285. §-a nem alkalmazható abban az esetben, ha az egyik fél mindig csak hiteladó és a másik fél mindig csak hitelvevő, mert az ilyen ügylet a kereskedelmi törvény által érintett folyószámlán alapuló összeköttetés fogalma alá nem vonható és pusztán az a körülmény, hogy a tételek üzleti könyvekbe bevezetettek, az ügyletet nem teszi folyószámlán alapuló összeköttetéssé.

Az 1883: XXV. t.-cikk 19. §-a szerint 3 év alatt nem követelt szerződési kamat elévül.

Az 1868: XXXI. t.-cikk 4. §-a szerint lejárt kamat után csak akkor jár kamat, ha az világosan kikötött, vagy a lejárt kamat bepereltetett.

(Kuria, 1901. jan. 16. G. 538/900. sz.)

Az örökös felelőssége az örökhagyó tartozásáért.

Általános jogszabály az, hogy az örökös az örökhagyó tartozásaiért csak az örökhagyótól szállott örökség erejéig tartozik felelősséggel; ebből következik, hogy midőn az örökhagyó tartozásaiért az örökös perbe vonatik, a felelősség mérvének megállapítása céljából, amennyiben az örökös a fentebb említett jogszabályon alapuló kifogással él, a perben hozandó tisztaba, hogy melyek azok a hagyatéki vagyonok, melyeknek értéke erejéig az örökös marasztható. Ez az elv áll akkor is, amidőn az örökségi vagyon az örökösnel természetben már nincs meg és az örökös saját személyében kéri maraszthatatni, tudniillik akkor is tisztaba hozandó az örökségi érték, mely az örökösnek jutott és amelyen túl az örökös felelősséggel nem tartozik. A bírói ítélettel való kötelezettségnek oly módozata tehát helyet nem foghat, hogy az örökös bármikor, tehát a végrehajtás során kimutatható vagyon erejéig is marasztható legyen és mivel az ítéletnek magában kell foglalnia a végrehajthatóság előfeltételeit, az erre vonatkozó vitás kérdés nem hagyható a végrehajtási eljárásra. A törvénynek megfelelő eme gyakorlaton az 1894: XVI. t.-cikkben szabályozott örökösödési eljárás mit sem változtatott, hanem csakis biztosította bizonyos előfeltétel mellett a hitelező jogait arra nézve, hogy az az örökhagyó vagyonából kielégítést nyerhessen.

Nem szenved kétséget, hogy az örökhagyó hitelezőjének joga van kimutatni, hogy az örökös tényleges birtokában nem levő vagyon is az örökhagyó hagyatékát képezi, továbbá joga van kimutatni, hogy az ügylet melylyel a hagyatéki vagyon a hagyatékából elvonatik, ha erre a törvény szerint megkivántató előfeltételek fenforognak, az örökhagyó hitelezőjével szemben hatálytalan, valamint kimutathatja azt is, hogy előre a kielégítési alap koholt hagyatéki terhek színlelése által vonatott el, de a dolog természete szerint mindezek a jogkérdések az érdekeltek perbe vonása nélkül, miután az ítélet azok jogait is érinti, bírálat tárgyává sem tehetők. (Kuria felülvizsgálati tanácsa, 1901. jun. 12-én, J. G. 211. sz. a.)

Pénz- és értékpapírpia.

Budapest, július 24.

A nemzetközi viszonylat keretébe bevont világnak csupán egyetlen pontján, Newyorkban történnek a pénzpiacon oly áramlatok, melyek az egyhangúság köréből kiemelkednek. Ott a nagy arányú tőzsdé-spekulációk jelentékeny tőkét vesznek igénybe, a trösztöknek is sok pénzre van szükségük, nagyszabású új alakulások fordulnak horribilis igényekkel a pénzpiac felé, minél fogva a tőke ott csak aránylag magas kamatláb ellenében szerezhető meg és sokszor a többszörös milliomosok is kénytelenek hitelképességüket igénybe venni.

Ezzel ellentétben Európa összes pénzpiacain a pénzkereslet állandóan csekély, tehát a pénz olcsó és bőven áll rendelkezésre. A tőketulajdonosok ismét az ultimótól remélték az elsőrendű váltóknak nagyobb mennyiségben megjelenését, de ebben valószínűleg csalódní fognak, mert az általános üzletelenség folytán az ultimóhoz fűződő kötelezettségek is csekély arányúak. A gabona-kampány majd talán inkább igénybe fogja venni a le nem kötött tőkétet s ősz felé némi feszülésre lehet számítani.

A *belföldi pénzpiac*on csak igen csekély változás észlelhető s ez mindössze abban kulminál, hogy a magánkamatláb $2\frac{7}{8}\%$ -ról, mely legalsó nivó, csak kevés ideig állott fenn, 3% -ra ment fel. Az ultimó-igények eddig csekély mérvben nyilvánultak s legfeljebb kis töredékekkel fogják a kamatlábat felhajtani. Jelenleg *Bécsben* az elsőrendű bankváltók $3-3\frac{1}{8}\%$ ellenében helyezhetők el, Budapesten a kamatláb $\frac{1}{8}-\frac{1}{4}\%$ -al magasabb, a malomváltóknál sem haladja meg a 4% -ot.

Az *Oszták magyar bank* július 15-iki kimutatása a váltótárcának $32\frac{6}{10}$, a jegyforgalomnak $16\frac{4}{10}$ millió k.-val csökkenését, ellenben az adómentes jegytartaléknak $21\frac{8}{10}$ millióval emelkedését mutatja. E számok eléggé megvilágítják a helyzetet, melyet röviden akként jelezhetünk, hogy a pénzkereslet immár a minimumra csökkent. Érdekes volna tudni, hogy a magánbankok váltóforgalma időnként minő alakot ölt, valamint hogy a vidéki pénzintézetekkel szemben helyenkint mekkora a pénzkereslet. Ily kimutatások nem állván rendelkezésünkre, általánosságban csak azt mondhatjuk, hogy a fővárosban s a nevezetesebb gabona-piacok székhelyein a pénzkereslet kevésbé emelkedett, ellenben kisebb vidéki pénzintézetekkel szemben csökkenést kezd mutatni.

A *külföldi pénzpiac* helyzete nagyban és egészben nem változott.

Berlinben a pénz igen olcsó, a magánkamatláb $2\frac{3}{4}\%$, mindazonáltal a váltóforgalom igen szűk határok közt mozog, mert a tőke a bankbukások miatt tartózkodóvá vált. A kamatláb lefelé hajtását tehát Berlinben nem a pénzkinálat nagy aránya, hanem az a körülmény idézte elő, mert elsőrangú váltókban nagy a hiány. Az újabb és újabb bukásokról naponként érkező hírek rendkívül megingatták a vidéki bankok és iparvállalatok hitelét, minélfogva gyanus szemekkel kinálatnak ma oly váltók, melyek még tegnap első minőségűeknek tartattak. A Német birodalmi bank utolsó kimutatása szerint a váltótárca 34 , a lombard $4\frac{6}{10}$ millió márkával esett, a bankjegy-forgalom pedig 74 millióval ment vissza, minélfogva ma már a bank ismét tekintélyes adómentes jegytartalékkal rendelkezik. *Londonban* a pénzviszonyok változatlanok, a kereslet mérsékelt s a magán-kamatláb $2\frac{5}{8}-2\frac{7}{8}\%$ közt variál. Itt az ultimó-igényekből nagyobb mérvű pénzkereslet kifejlődését várják. Az angol bank utolsó kimutatása nem mutat lényeges változást, az érctartalék kevésbé emelkedett, a jegytartalék pedig $\frac{1}{2}$ millió fsterlingel ment fel. *Párisban* a magánkamatláb $1\frac{7}{8}-2\%$ s ezen alacsony nivóról való felemelkedésére egyáltalán nem számítanak. A Francia bank mult heti kimutatása szerint a váltótárca emelkedett ugyan $34\frac{7}{10}$ millió frankkal, de ez az emelkedés alig szolgál a pénzkereslet nagyobb mérvű kifejlődésének s állandósulásának bizonyítékául. A bank arany-állománya $4\frac{8}{10}$ millióval csökkent ellenben az ezüst-állomány $1\frac{1}{10}$ millió frankkal emelkedett.

A jegybankok legutolsó kimutatásai:

<i>Oszták-magyar bank:</i>		jul. 7-én	jul. 15-én
k o r o n a			
Érckészlet	...	1.261.269,597	1.265.799,182
Váltótárca	...	338.210,308	305.597,042
Lombard	...	55.368,690	55.444,590
Bankjegyforgalom	...	1.381.480,980	1.365.020,720
Adómentes jegytartalék	...	210.310,000	232.129,000
<i>Német birodalmi bank:</i>		jul. 7-én	jul. 15-én
m á r k a			
Érckészlet	...	911.148,000	939.612,000
Váltótárca	...	993.717,000	959.668,000
Lombard	...	78.897,000	74.223,000
Bankjegyforgalom	...	1.328.390,000	1.254.135,000
Adómentes jegytartalék	...	69.000,000	143.255,000

<i>Angol bank:</i>	jul. 11-én	jul. 18-án
font sterling		
Érckészlet	37.305,000	37.599,000
Váltótárca	27.541,000	28.853,000
Bankjegyforgalom	30.623,000	30.395,000
Összes tartalék	24.456,000	24.979,000
Bankjegytartalék	22.308,000	22.862,000
Bankkamatláb	...	3%

<i>Francia bank:</i>	jul. 11-én	jul. 18-án
f r a n k		
Aranykészlet	2.429.200,000	2.424.301,000
Ezüstkészlet	1.175.900,000	1.177.082,000
Váltótárca	317.810,000	352.289,000
Bankjegyforgalom	4.018.800,000	4.076.800,000
Bankkamatláb	...	3%

Az *értékpiac*on a mult hét második felében a javulás, e héten a stagnálás napjai köszöntöttek be. Miután a tőzsde a newyorki láz uralma alól menekült, illetve, miután a kontremin kifogyott fegyvereiből, melyek segélyével az árakat nagy sikerrel lenyomta, a nyugalom visszatért s ezt nyomon követte az árfolyamok többé-kevésbé jelentékeny javulása. A két hitel, oszták államvasut, rimamurányi, salgótarjáni és közuti csaknem teljesen visszanyerték veszteségeiket, de a javulásban még más értékek is részt vettek, minélfogva a hét barátságos hangulattal zárult. Ezzel az aktuussal a tőzsde ez idő szerint — úgy látszik — be is végezte feladatát s e héten már a nyári csendélet vette uralmába a piacot. Az üzletkedv teljesen elbágyadt, a forgalom a legszűkebb körre szorított s csak néhány érték képezte adás-vétel tárgyát, anélkül, hogy ezek árfolyamaiban lényeges változás állott volna be. Némi leg csak a berlini tőzsde hírei irritálták az értékpiacot, mert Berlinben egy-egy újabb bankbukás, vagy egy-egy iparvállalat összeroskadása a nyári idő dacára állandóan lekötözi a közfigyelmet s részleges áreséseket idéz elő, melyek természetesen a bécsi és budapesti tőzsdén is lanyhulást szülnek. Ez a lanyhulás — a forgalom jelentéktelensége ellenére — e hét közepén nagyobb arányokat öltött s különösen rimamurányi hanyatlását eredményezte. Ez piacunkon ama értékpapír, mely érzékenyebb a hőmérőnél s a berlini és bécsi tőzsdéken a bányáértékpiac legcsekélyebb lanyhulását is megérzi s ez okból kedvelt objektuma a spekulációnak. Hogy egyelőre az értékpiac nagyobb mérvű mozgalmat nem várhatunk, az alig vonható kétségbe; végre is a spekulánsoknak is nyaralni kell, az értékvásárló közönség pedig már hosszabb idő óta folyvást nyaral.

Járadékok és egyéb állami értékek élénken fluktuálnak. Aranyjárdék és oszták egyesített járadék emelkedtek, koronajárdék azonban újból gyengült, regale földterhermentesítési és tiszta-szegedi szinten estek. Zaloglevelek közül Ganz, földhitelintézeti és takarékpénztárak jelzalogbankja gyengültek.

Bankrészevények, mig a mult héten javultak, e héten stagnáltak. Magyar és oszták hitel a mult heti javulás ellenére még folyvást veszteségben vannak. Anglo-oszták bank, iparbank, fiumei bank, jelzalogbank szintén veszteséggel zárják a jelentés tárgyát képező időszakot.

Takarékpénztárak stagnáltak, csupán egyesült javult. Biztosítók sorából Pannónia emelkedett, a többi nem változott. Gözmalmok értékei kívül állottak a forgalom körén s változatlanok.

Bánya- és téglarészevények piacán salgótarjáni már behozta jelentékeny veszteségét, de utóbb ismét hanyatlott; köszönbánya és téglagyár, továbbá magyar aszfalt jelentékenynek mondható árfolyam-veszteséget szenvedtek.

Vasművek közül egyedül rima szerepelt; javulását újabb gyengülés követte, de ezt valószínűleg ismét javulás fogja felváltani.

Egyéb iparvállalatok sorából a hosszabb idő óta nem emlegetett cukoripar szenvedett veszteséget, török dohánygyedárusági javult. Egyéb ipapapírban alig volt forgalom.

Közlekedési értékek, miután veszteségeik nagy részét a mult hét végén behozták, e héten elveszítették. Osztrák-magyar államvasut a 8 nap előtti nívón áll; Adria, közuti, dunagőzhajózási még mindig veszteségben vannak; mármárosi sóvasut gyengült

Sorsjegyek közül «Jósziv» és osztrák vöröskereszt ára esett. Valuták és devizák szilárdultak.

Az áruapiacról.

Budapest, július 24.

Gabona. A próbacseplések eredményéről a legelterjedtebb hírek érkezik; a buza hozama kat. holdankint 4—7 mm. közt váltakozik, de a hozam kivételesen egész 3 mm.-ig esik s 8 mm.-ig emelkedik. Legrosszabbul az árpa fizet, melynek minősége ellen is sok a panasz, noha a buza minősége is csak itt-ott felel meg minden követelménynek; koraérett, megszorult buza pedig nagy mennyiségben fordul elő. Magántudósítások szerint búzából mintegy 1 1/2 millió mm.-val kevesebbet nyerünk, az árpatermés pedig valószínűleg a hivatalos becslés szerint fog alakulni.

A budapesti gabonatözsde árjegyzései:

G a b o n a f a j	J u l i u s					
	18	19	20	22	23	24
Buza októberre	8.—	7.99	8.02	7.94	8.08	8.13
» ápr. 1902.	8.36	8.34	—	8.30	8.42	8.48
Rozs októberre	6.75	6.75	6.77	6.88	6.78	6.80
Tengeri júliusra	—	5.27	—	—	—	5.34
» aug.	5.32	5.33	5.37	5.33	5.33	5.36
» máj. 1902.	5.06	5.08	5.10	5.07	5.07	5.09
Zab októberre	6.31	6.32	12.65	6.30	6.30	6.36

A köszénpiacról. A cséplési idény beálltával a kereslet lényegesen megélnékül s főként darabos szénben észlelhető mind nagyobb hiány. Bányáink jelenleg aknaszénben sem rendelkeznek nagyobb felesleggel s bár ennek folytán árcsökkenésről ma még szó nincsen, a téglagyárak üzemszünetelése folytán szabaddá vált mennyiségek elhelyezése érdekében az eladók évi kötéseknek némi engedelményre hajlandók. Különösen mutatkozik ez dara- és porszén-eladásoknál, mert ezen minőségek használatára igen kevés kazántüzelés lévén berendezve, a téglagyárak által visszahagyott mennyiségek, másnemű iparvállalatoknál csak ár-áldozatok mellett, vagy éppenséggel nem helyezhetők el. Lágú belföldi szeneinknek por széntartalma igen nagy, ami a sajtolt szén (briquet) gyártására tereli mindinkább termelőink figyelmét. Ezen, a külföldön óriási mennyiségben forgalomban levő cikk iránt fogyasztóink eddig-élé kevés érdeklődést tanúsítottak. Nálunk leginkább cséplési célokra használják, de remélhető, hogy a briquet-szén előnyeit felismerve, a közönség e terméknek — porosz szén helyett is — mindnagyobb tért fog nyitni.

Szesz élénk és az árak ugy azonnali, mint későbbi szállításra szilárdak. Finomított szesz adózva 115.50—116.50 k., adózatlanul szabadraktárra szállítva 46.—46.50, élesztőszesz 117.50 k., denaturált szesz hordóston 33 k.-n jegyeztetik.

Liszt üzletnélküli, vételek csak a pillanatnyi szükséglet kielégítésére szorítottak.

A vasúztel nagyon gyenge. Ugy a magán-, mint a kincstári vállalatok megrendelések nélkül szűkülnek. Az aratástól sem várnak tartós javulást. A magyar vasművek, hogy készleteiket némileg ritkítsák, Ausztriába tesznek ajánlatokat. Ott az üzlet az utóbbi időben kissé fellendült s ennek folytán a bécsi kereskedők felemelték a vasgerenda-árakat. Sodronyáruban és kereskedelmi vasban a vidéken nagyobb beszerzések mutatkoznak, részben pedig a régi kötések bonyolítottak le. A gépgyáraknak is kevés a munkájuk és redukált üzemművel dolgoznak. Legrosszabbul a hengerművek vannak ellátva, mert a vasutépítés teljesen szünetel.

KÜLÖNFÉLÉK.

Bank- és hitelügy.

A Magyar jelzálog-hitelbank jul. 20-án tartotta meg rendkívüli közgyűlését, mely ratifikálta a banknak a francia pénzcsoporttal kötött ismert megállapodásait. Nevezetesen elfogadta az igazgatóságának azt az indítványát, hogy a részvénytőke 5 millió aranyforinttal 50,000 drb uj 100 ar. forintos részvény kibocsátása által felemeltesék és az uj részvények a francia piacon helyeztessenek el. Jóváhagyólag tudomásul vette továbbá azt az egyezményt, melyet az igaz-

gatóság 40 millió k. 3 1/2% kötelező kibocsátása, továbbá a Magyar agrár- és járadékbank szindikátusában levő részvényeinek átvétele tárgyában kötött a francia csoporttal és beválasztotta az igazgatóságba Dorison Lajost, a Société Générale vezérigazgatóját és Thors I. Henriket, a Banque de Paris & des Pays-Bas vezérigazgatóját. A tőkefelemelésre és az alapszabályok megfelelő módosítására vonatkozó határozatok a kereskedelmi és váltótörvényeséknél e hó 22-én bejegyeztettek.

Bankfiók Pancsován. Az Osztrák-magyar bank Pancsován fiókintézetet létesít, mely működését az őszszel kezdi meg.

Az Egri kereskedelmi és ipar-hitelintézet csódtömege (az intézet 1900. március 9-én csődbe jutott) a következő mérleget mutatja ki 1900. márc. 9-iki kelettel:

Vagyron: Ingatlan 71,081, értékpapír 1500, váltók 659,161, pénztár 16426, előlegek 7202, jelzálogkölcson 2789 k., összesen 765,159 k. — Teher: Alaptőke 248,920, visszleszámitolás 351,343, betétek 1,010,314, összesen 1,616,577 k. A hiány tehát 851,411 korona. A sikkasztások már 1874-ben kezdődtek és már 1879-ben veszteséggel dolgozott az intézet, de dacára ennek, osztalékot fizetett. A sikkasztásokat tudvalevőleg az intézet főkönyvelője és vezetője, Eliássy Ferenc követte el, aki tavaly öngyilkos lett. A betevők eddig 2500-ot kaptak meg. A visszleszámitolásban volt váltók mind rendben visszaváltattak.

Az Aradi első takarékpénztár felvette a jelzálogüzletet az intézet üzleti körébe és megállapodásra lépett a Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjával a jelzálogkölcsonök átvétele iránt. A takarékpénztár eddig 870,000 korona jelzálogkölcsonöt kötött.

Az Aradi polgári takarékpénztár bűnpere. A most felszámoló aradi polgári takarékpénztár rt. volt igazgatósága ellen tett ismert bünyfenyítő feljelentés ügyében érdekes fordulat állott be. Az aradi kir. ügyész megfélebbzte az aradi törvényszék által hozott elsőfoku határozatot, mely megszüntette a kereskedelmi törvény értelmében a volt igazgatóság ellen a mérlegnek — feljelentés szerint — nem törvény szerint történt készítése miatti eljárást. A Kuria ez ügyben Steinhardt Mór dr. felebbezésére kimondotta, hogy a határozatokról a kir. ügyész értesítendő, neki lévén joga, azok ellen jogorvoslattal élni. Erdemben a Kuria nem határozott még ez ügyben. — Első ízben a aradi kir. törvényszék megszüntette az igazgatóság ellen az eljárást, a nagyváradi tábla azonban elrendelte a vizsgálatot. Ez ellen adtak be felfolyamodást a panaszoltak a Kuriához. A Kuria csak formailag határozott. Az aradi törvényszék ujabban is az előbbi határozatot hozta, azaz: megszüntette az igazgatók ellenében az eljárást. Ez ellen a kir. ügyész felfolyamodott. A kir. tábla, melyhez a felfolyamodás ment, előreláthatólag ugyanazt a határozatot fogja hozni, amelyet első ízben hozott és amely az igazgatók ellen az eljárás megindítását mondta ki. Ez ellen már panaszoltak nem felebbezhetnek, mivel további felebbezésnek nincs helye és akkor a mérleg hiányossága tekintetében az eljárást megindítják.

Az Aradi polgári takarékpénztár felsz. a. felszámoló-bizottságának a folyó év első feléről szóló kimutatása szerint, melynek összeállítását a napokban fejezik be, az intézetnek ez idő szerint még 4,270,000 korona értékű záloglevelei vannak forgalomban, melyek nagyobb részben külföldön és Ausztriában vannak elhelyezve. A váltótárca rendezése kellő mederben s a mostani viszonyoknak megfelelően halad. Az amugy sem nagy álladék már tetemesen lepadt. A felszámolás gyorsabb menetét megakasztja az ingatlanok hanyatló értéke. A takarékpénztárt ugyanis az adósainak más hitelezői arra szorítják, hogy a fekvőségeket árverésre bocsássa s igen sok esetben kénytelen a vevő szerepét átvenni, ha érzékenyen nem akar károsodni. Körülbelül 2 millió korona fekszik most az efajta vásárlásokban.

Ipar.

Osztrák-magyar jutakartel. A mult év vége felé az összes osztrák-magyar jutafonók és szövők tudvalevőleg kartelt kötöttek oly célból, hogy az árakat közösen felszöktesseék. Ez a kartel erős oppozícióra talált a magyar malomszövetkezetben, amely teljesen szakított a kartelbe lépett jutagyárosokkal és külföldről hozatta a szükséges zsákokat, még pedig a vám- és szállítási költségek dacára jóval olcsóbban, mint ahogy az osztrák-magyar jutakartel szállította. A kartel erre hamar gondolt egyet s a felcsigázott árakat leszállította,

sőt tovább ment: a magyar malomszövetkezetnek, habár csak ideiglenesen, engedményeket is tett. Erről az oldalról tehát sikerült volna a kartelnek a veszélyt magától elhárítani, de másfelől fenyegette nem kisebb veszély.

Uj vegyészeti gyár. *Seelenfried* Hugó bécsi lakos ajánlatot tett a kormánynak egy vegyészeti gyár létesítése iránt.

Faggyugyár Budapest. A *Budapesti mészáros-ipartestület* előjárósága értekezletet tartott a faggyugyár ügyében. Az ülésen bemutatták a beérkezett pályaterveket és ezeket felülbírálás végett kiadták egy háromtagú bizottságnak. Pályáztak a következők: *Riedinger* Augsburgból az épülettel együtt 72,000 k., *Greiner* és társa Bécs 33,000, *Brüder Beck* 31,000, *Herich* és *Glasz* 52,000, *Polner* és *Grima* 52,000 k. építkezés nélkül.

A Bihari erdőipar és mészégető rt. rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a 6000 drb 200 k. törzsrészevény mindegyike névértékének 160 koronára való lebélyegzése által a törzsrészevénytöket 1.200.000 koronáról 960.000 koronára leszállítja. Eszerint a társaság alaptőkéje 1.360.000 k. (6000 drb 160 k. törzs- és 2000 drb 200 k. elsőbbségi részvény).

A Magnezit ipar rt. aug. 8-ára rendkívüli közgyűlést hív egybe, melynek napirendjén a következő érdekes tárgyak szerepelnek: 1. Határozathozatal a *Société anonyme pour l'industrie de la magnesite en liquidation* és annak volt igazgatóival és jelenlegi felszámolóival szemben foganatba veendő jogi lépések iránt. 2. Határozathozatal *Hoffmann-Bettendorf Miklós*, *Bettendorf Károly*, *De Ladeleye Ágost* és *Gneur Achill igazgatósági tagok* és *Schoné Péter* és *Piron-Daurel Baptiszt János felügyelő-bizottsági tagok elmozdítása iránt*. 3. Három új igazgatósági és két felügyelő-bizottsági tag választása.

Selyemszövőgyár Székesfehérvárott. *Székesfehérvárott Hedrich N.*, a poroszországi novarasi selyemszövő-iskola igazgatója selyemszövő-gyárat akar létesíteni, melyhez telket kér a várostól. A szöveshez szükséges selymet az állami selyemfonodából szerezné be.

Szövőgyár Krassó-Szörényben. *Schuster* Norbert bécsi gyáros *Valemáren*, *Lugos* mellett, szövőgyárat szándékozik létesíteni.

Balatonvidéki mészhomokkő-gyár rt. (Révfülöp). *Révfülöpön* Balatonvidéki mészhomokkő-gyár rt. cég alatt új vállalat van alakulóban, melynek célja, hogy a *Kövágó-Eörs* határában levő, fölöttébb nagy mennyiségű homok, amely ez idő szerint teljesen használatlan, ipari célokra fölhasztassék. Az alaptőke 100.000 k.-ra van tervezve.

Himző-gyár Kőszegen. A *Soukup* és *Korb* graslitsi gyáros-cég kőszegi himző gyárának építését a napokban megkezdik. A felszerelési gépeket már szállítják is.

Uj faimpregnálószerszám-gyár. *Pfister* zágrábi mérnök találmánya, mely kemény fának bármely színnel való tartós impregnálására alkalmas eljárásból áll, a hasonló találmányok közül a legjobbnak találtatott. — *A Guttmann J. és fia* cég *Marzsina* községben fekvő fűrésztelepén angol tőkepenészek legközelebb kísérleti állomást rendeznek be a feltaláló, *Pfister* vezetése alatt.

Szövetkezeti cipőgyár Nagyváradon. Nagyváradon legközelebb szövetkezeti cipőgyár alakul 300.000 k. alaptőkével. A tervezet szerint a szövetkezet 60.000 k. üzletrészt átveszi *Moskovics Farkas* és társa cipőgyárát. A gyár évente 70.000 pár cipő gyártására van berendezve.

Uj kőszén- és grafit-telepek a Zsilvölgyben. A zalatnai bányakapitányság zárkutatási engedélyt adott ki *Kemény Sándor* és társainak a Zsilvölgyben fekvő *Urikány*, *Hubicsény* községek és a *Szurduk* szoroshoz tartozó területekre, melyeken értékes és nagymennyiségű kőszén és grafit jelenléte állapított meg.

A thalheimi (Vas m.) kőszénbányák üzemét a tulajdonos, *Polacsek & Schreiber* bécsi cég szüntette s a területből — nyaralótelepet csinál.

A Dinamit Nobel rt. *pozsonyi lőporgyára* részére engedélyezett állami kedvezményeket a keresk. miniszter 1906. június 30-ig meghosszabbította.

Ipari válság Oroszországban. Minden jel arra mutat, hogy Oroszországban is súlyos ipari válság van. Ez a válság különösen a délny-

gati kormányzóságokban pusztít és Kiew a központja. Az orosz sajtválságok mellett természetesen e válság részleteiről csak nagyon kevés kerül nyilvánosságra, annyi azonban bizonyos, hogy temérdek gyár szüntette be a munkát, sok ezerre megy a munkátlank száma, ami — Oroszországról lévén szó — a válságnak súlyos politikai és szociális jelentőséget ad.

A Siemens & Halske rt. (Berlin). 1900. július 31-én lezárt mérlege 7.061,194 k. tiszta nyereséget mutat ki. Az igazgatóság 10%-os osztalék fizetését fogja javasolni a közgyűlésnek. A budapesti fiók-telep tiszta nyeresége 27,651 k.

Közlekedés.

A Magyar-horvát tengerhajózási rt. négy új gőzhajót rendelt meg és pedig kettőt a trieszti és egyet-egyet a pólai és fiumei hajógyárban.

A közleg-leka-kirchschlagi vasut finanszírozásán *Szajbely Gyula* orsz. képviselő fáradozik. A műszaki munkálatok készen vannak.

A pápa-kisbér-bánhidai vasut építését a jövő hó közepén feltétlenül megkezdik. A keresk. miniszter megígérte, hogy mihelyt a minisztertanácsban előadhatja az ügyet, a földmunkálatokra az ideiglenes építési engedélyt kiadja. *Mandel*, *Hoffmann* és *Quittner* építési vállalkozó-cég a munkálatokat önkezelésben fogja végeztetni.

Kereskedelem.

Az áziói a vámfizetéseknel augusztus havára 1912/0-ban állapított meg.

Bukások és fizetésektelenségek. *Medgyes-Egyháza*. *Taffler testvérek* gabona-cég fizetésektelensége ügyében a hitelezők értekezlete által kiküldött bizottság ülést tartott, melyen a fizetésektelen cég vagyoni helyzetének megállapítása felett határoztak. A beérkezett jelentések alapján konstataáltak, hogy a tartozások összege körülbelül kétszerannyi, mint a vagyon. A bizottság ezen megállapítást az ujabban összehívandó értekezlet elé fogja terjeszteni és akkor lesz meg a végleges döntés az egyezség kérdésében.

Pozsony. *Wottitz Nathán* fizetésektelen. Árutartozásai 42,800, pénztartozásai 116,000 k.-ra emelkednek. Ezzel szemben az áru készlet 15,000, a kintlévőségek 40,000 k. aktívát képviselnek.

Szeged. *Ifj. Tóth János* sertéskereskedő ellen egy hitelezője csődött kért, de ez nem rendeltetett el, mivel Tóth időközben hitelezőivel oly módon egyezett ki, hogy 90,000 k.-ra terjedő aktívát tartozásai fejében nekik átengedte.

Állami és községi pénzügyek.

Württembergi államkölcsön. A württembergi pénzügyminisztérium egy konzorciummal, amely a württembergi Vereinsbank vezetése alatt alakult, szerződést kötött 14 millió márká 3 1/2%-os államkölcsönre. A konzorcium tagjai a württembergi királyi udvari bank, a Deutsche Vereinsbank, a Seehandlungssocietät, a Deutsche Bank, a Disconto-Gesellschaft, a berlini Handelsgesellschaft, a Bleichröder-cégés a Darmstädter Bank.

Biztosítás.

Az Atlas élet- és katonai biztosító-társaság részvénytökejét 1 millió k.-ról 1 1/2 millió k.-ra emelte fel.

Adó- és illetékügyek.

Az ingatlan-átírási illeték leszállítása. A *pozsonyi keresk. kamara* megkereste a pénzügyminisztert, hogy az ingatlanok átírásánál fizetendő illetéket leszállítsa. Ez az illeték nálunk 5%-o, tekintet nélkül arra, hogy egy-egy ház vagy telek előbbeni tulajdon-átruházása óta mennyi idő folyt le. Más államokban a kincstárnak fizetendő átírási díj legfeljebb 3 1/2%-o-ot tesz ki és akként van szabályozva, hogy ez a maximális illeték csak akkor fizetendő, ha az ingatlan hosszabb ideig, például husz évig egy tulajdonos kezében volt.

Cukoradó visszatérítése a biszkvit-kivitelnél. *Koestlin L. és társai* győrszigeti biszkvitgyáros cég beadványt intézett a győri keresk. kamarához, melyben kéri, hogy a kamara járjon közbe a kormánynál, hogy az 1883. V. t.-cikk 5. §-a értelmében a cukorka- és csokoládégyárosoknak adott az a kedvezmény, hogy azok a gyárak, amelyek a gyártmányaik előállítására szükséges cukrot feltételes adómentesség, vagy az adó befizetése mellett behozták, gyártmányaik kiszállítására esetében mm.-kint 6 frt adóleírás, illetőleg visszatérítés engedélyeztetik, a biszkvitgyárakra is kiterjesztessék. Ez kivitelünknek válna előnyére, mert a cakesz-szükséglet Ázsiában és Afrikában igen jelentékeny (ma angol gyárak útján nyer kielégítést) s a magyar gyártmányok a legnagyobb sikerrel vehetnék fel a versenyt e piacokon. A kamara e kérelmet pártolólág terjesztette fel a kereskedelemügyi és pénzügyminiszterekhez.

Osztrák részvénytársaságok adóügye. Az osztrák pénzügyminiszter 1901. július 11-én közzétett rendeletével a részvénytársaságok 10%-ról ideiglenesen 10-5%-ra felemelt jövedelmi adóját 10-05%-ra szállította le, miáltal az osztrák részvénytársaságok adóterhe 2.251,225 koronával csökkent Ennek az adószállításnak bonyolult előzményei vannak, melyeket a következőkben tüntettünk fel: Az új személykereseti adóörvény életbe léptetésekor, mely a részvényvállalatoknak is némi előnyt biztosít, elrendeltetett, hogy a részvénytársaságok jövedelmi (üzleti) adója a korábbi 10%-ról 10-5%-ra ideiglenesen felemeltesse, de ezen ideiglenes adóemelés a személykereseti adó hozamának emelkedése arányában fokozatosan csökkentendő s 1909. évig a 0-5%-többlet egészen törlendő és az eredeti 10%-os adó állítandó vissza. Más szavakkal, a személykereseti adó reformja folytán beállt csökkenést ideiglenesen a részvénytársaságokra rótták ki, ezeknek kellett az államháztartás egyensúlyáért helyt állani. Az egyenes személykereseti adók hozama azonban Ausztriában az állam és a tartományok bizonyos költségeinek fedezésére van szánva és ha az adóhozam e költségek fedezésére szükséges összeget meghaladja, a részvénytársaságok 10-5%-os adója ez összeg arányában csökkentendő. A múlt évi adóhozam már 2.301,426 k. többletet mutat, ez azonban nem elég a 10-5%-os részvénytársulati adó egész 10%-ig leszállítására, minélfogva a pénzügyminiszter a kérdéses adót egyelőre csak 10-05%-ig mérsékelte.

Szociálpolitika.

A magyar iparfelügyelet 1899-ben és 1900-ban. A m. kir. iparfelügyelőknek 1899. és 1900-iki évekből kifejtett tevékenységéről szóló első önálló jelentés (l. a M. P. múlt számát) fontosabb adatai a következők:

Tíz évvel ezelőtt tíz tagból állott a magyar iparfelügyelet, mely ma már ötven tagot számlál. Az iparfelügyelők 1899-ben 2719 telepet vizsgáltak meg; az építész-iparfelügyelő 185 építkezést; így a végzett vizsgálatok száma: 2904 volt. A megvizsgált 2371 telep motorikus erővel, 348 motor nélkül dolgozott. A megvizsgált ipari telepeken volt 131,636 alkalmazott, kik közül 8451 mint kereskedelmi vagy műszaki tisztviselő vagy mint művezető volt alkalmazva, 117,971 pedig mint gyári munkás és 5214 mint tanonc. Nemre nézve az alkalmazottak között 111,544 férfi és 20,092 nő, korra nézve 105,560 tizenhét éven felüli és 26,076 tizenhét éven aluli volt. Legtöbb egyén az agyag- és üvepiparnál talált alkalmazást, számszerint: 21,496, ezután legmagasabb számmal, 20,523 egyénnel, vas- és fémipar jön. Az építkezésnél 11,429 egyén talált foglalkozást. A gyárvizsgálatok alkalmával észlelt hiányok és rendellenességek száma 16,136. A bejelentett balesetek száma: 10,042 volt; a balesetet szenvedettek között volt 9649 férfi és 393 nő. Könnyű sérülés volt 5005, súlyosabb természetű 4946, halálos kimenetelű 91. A sérült munkások közül baleset ellen biztosítva volt 5575, nem volt biztosítva 4467. Legtöbb baleset avas- és fémiparban fordult elő, ezután jön a gépipar, járműipar, faipar, legkevésbé a tudományos eszközök és ruházati iparban.

Az 1900-ik évben megvizsgált telepek száma 3317 volt, megvizsgált építkezéseké pedig 127. A megvizsgált telepeken foglalkoztatott alkalmazottak száma 164,390, kik közül gyári munkás 146,469 és 6221 tanonc volt, 137,548 férfi és 26,842 nő. Legtöbb egyén (27,682) az élelmezési iparnál volt; ez után következnek: a gépipar (23,153), vas- és fémipar (20,472) és az agyag- és üvepipar (17,183). Az építkezésnél alkalmazottak száma 13,367 volt. Az észlelt hiányok és rendellenességek száma ez évben is 16,136 volt. A bejelentett balesetek száma 12,103 volt, mely számból 11,558 esik férfi és 545 női munkásra. Könnyű sérülés volt: 6932, súlyos: 5019, halálos: 152. A sérült munkások közül 6541 biztosítva volt, 5562 nem; legtöbb baleset a gépiparban (2393), vas- és fémiparban (2116), fa és építési iparban fordult elő. Strike 4 esetben fordult elő, amelyek közül 2 a fővárosra, 2 pedig a vidékre esik. A vizsgálatok alkalmával konstatalt hiányok mindkét év jelentései szerint főképpen munkarendre, munkakönyvre, gőzgépekre, kötőszerekre, védő- és óvó-készülékekre vonatkoztak.

Nemzetközi munkásszerződésnek kötése. Az olasz parlamentben indítvány tétel, hogy Olaszország tegye meg a kezdeményező lépést, hogy más államokkal fennálló kereskedelmi szerződésai mellett munkára vonatkozó szerződést is kössön minden állam. Az olasz kormány adja meg az impulzust a munkafeltételek és munkavédelemre vonatkozó nemzetközi megállapodásokhoz, melyek a korhatárra, gyermekmunkára, külföldi munkásoknak a baleset és aggkor esetére való biztosításban való résztvehetésre, stb. vonatkozó megegyezések volnának foglalandók.

Kimutatások.

A Magyar jelzálog-hitelbank jelzálogüzleti forgalmi kimutatása 1901. június 30-án: A forgalomban levő záloglevelek névértékű összege tett 153.095,200 k. A jelzálogos követelések összege 151.928,877 k. A záloglevelek fedezetül szolgáló jelzálogok elfogadott becsértéke 366.101,877 k. A záloglevelek külön biztosítására rendelt alap 8.000,000 k.

A Belvárosi takarékpénztár rt. jelzálog-kimutatása 1901. június 30-án: A forgalomban levő záloglevelek összege 17.679,400 k. A jel-

zálog követelések összege 17.497,438 k. A jelzálogok értéke 42.998,414 k. A záloglevelek külön biztosítására rendelt alap 3.076,200 k.

Nagyszombati általános takarékpénztár félévi kimutatása záloglevelekről. 1901. június 30-án forgalomban levő záloglevelek: I. kibocsátása 1.479,400, II. kibocsátása 1.904,000, III. kibocsátása 11.507,000, IV. kibocsátása 15.695,000, összesen 30.585,4000 k. E záloglevelek biztosítva vannak záloglevél-jelzálogkölcsonokkal 30.943,636 k. összeg erejéig, mely az értük elzálogosított ingatlanok által 83.778,084k., értékben többszörösen fedezve vannak. A záloglevelek külön biztosítékául szolgál azonkívül a takarékpénztár tulajdonát képező záloglevél-biztosítéki alap: 3.000,000 k.

Erdélyrészi magyar jelzáloghitelbank rt. 1901. évi június 30-án az intézet forgalomban levő zálogleveleinek összege 4.203,000 koronát tett ki. Ezen záloglevelek biztosítékául szolgáló jelzálogos követelések összege 5.437,528 k. A jelzálog-kölcsonok alapján lekötött ingatlanok összértéke 11.727,081 k.

Közgyűlési határidők.

(A társaság cége mellett levő időpont a közgyűlés időpontja, a zárójele között levő nap a részvények deponálási határidejét jelenti).

- Aug. 5. Nemzetközi kőolajipar rt., Bpest, V., Nádor-u. 4., d. u. 4 ó., (jul. 28.).
6. Nemzeti hitel- és korona takarékszövetkezet, Bpest, VII., Dohány-u. 82., d. u. 6 óra.
8. Magnezit-ipar rt., Bpest, V., Erzsébet-tér 1., d. u. 4 óra (jul. 31.) rendkívüli.

Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok cégjegyzése.

Részvénytársaságok Budapesten.

- Alfa Separator rt. Funder Grünwald, Carpine Antal gróf, Asberg Károly Rikárd ig. bej.; Brauner Győző, Hedling I. Alfréd cégv. bej.
Budapest-újpest-rákospalotai villamos közúti vasut rt. Jellinek Henrik ig. bej.
Budapest-kőbányai kaszinó épület rt. Zofahl András ig. bej.
Eihari h. é. vasutak rt. Gyöngyössi Károly, Palugyai Móric dr. ig. bej.
Cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut rt. Steiger Gyula ig. törtl.; Ribáry Sándor ig. bej.
Győr-veszprém-dombóvári h. é. vasut rt. Frankl József, Garlathy József, Haich Károly ig. bej.
Gyulafehérvár-zalathnai h. é. vasut rt. Sertic Manó ig. törtl.; Neumann Ráfael dr., Krieglér Miksa ig. bej.
Komárom-dunaszerdahelyi h. é. vasut rt. Baracs Károly, Petöcz Jenő ig. bej.
Karcag-tiszafüredi h. é. vasut rt. Langer Bódog ig. bej.
Lonjavölgyi h. é. vasut rt. Neumann Ráfael dr. ig. törtl.; Győryei Illés ig. bej.

Részvénytársaságok a vidéken.

- Aszód. Aszódi takarékpénztár. Segesváry Jenő ig. bej.
Csáktornya. Villamos telep és gőzmalom rt. Csáktornyan. Felszámolás folytán a cég megszűnt
Jászvásár. Jászvidéki takarékpénztár rt. Bender Illés ig. bej.
Nagy-Surány. Nagysurányi takarékpénztár. Turcsányi Odón ig. törtl.
Oravica. Oravicai kereskedelmi és iparbank. Knoblauch Miksa ig. törtl.
Sátoraljaújhegy. Sátoraljaújhegyi takarékpénztár. Székely Imre pénztárnok cégj. jogosultsága törtl.; Dókus Mihály pénztárnok cégj. jogosultsága törtl.

Szövetkezetek a vidéken.

- Baranya-Lőcs (Baranya m.). Baranya-lőcsi tejszövetkezet. Alakult 1901. március 9.
Bogyoszló (Sopron m.). Bogyoszlói ker. fogyasztási szövetkezet. Alakult 1901. március 31.
Drágabártfalva (Bereg m.). Drágabártfalvi hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Alakult 1901. ápr. 2.
Erdőgyorok. Erdőgyorok és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1901. jun. 26.
Gyulavár (Békés m.). Gyulavári takaré- és önszegélyző-egylet mint szövetkezet. 1901. máj. 31-én feloszlott.
Gige (Somogy m.). Gigei hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Alakult 1901. ápr. 10.
Hátmeg (Bereg m.). Hátmegi hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Alakult 1901. márc. 31.
Istvánföld (Torontál m.). Istvánföldi gazdasági hitelszövetkezet mint az O. K. H. tagja. Alakult 1901. május 19.
Klopdia. Klopdiai takaré- és előleg-szövetkezet felszámolás alatt. A felsz. cég bej.

Szerkesztői üzenetek.

R. S. Abban az esetben, ha valaki már a telekkönyvek eredeti felvételekor tulajdonjogot nyújtó törvényes jogcímen volt tényleges birtokában valamely ingatlanra és ez a birtoklás folyamatban maradt anélkül, hogy a kérdéses ingatlan vagyonra harmadik személyek jóhiszeműleg nyilvánkönyvi jogokat szereztek volna, a helyszínelés alkalmával birtokosnak bejegyzett személy, vagy annak a vele jogilag egy személynek tekintendő örökösei ellen tulajdonjogának kiigazítás útján való bejegyeztetését, tekintet nélkül a helyszíneléstől eltelt időre, igényelheti és pedig azért, mert a helyszíneléskor tévesen bejegyzett birtokos ezt a tévedést jóhiszeműleg sohasem használhatja fel arra, hogy egyedül ennek a bejegyzésnek alapján az elbirtoklás útján való jogszerzést igénybe vehesse, vagyis hogy a telekkönyv nyilvánosságával ekként visszaélhessen. (Kuria, 1897. jun. 10. 6237/1896. sz.)

W. B. Temesvár. A Kuria állandó joggyakorlata szerint jogszabály az, hogy felperes igénye megállapítandó, ha az az igényelt tárgyakat a végrehajtást szenvedő ellen intézett árverésen vette meg és ezzel szemben nincs bizonyítva, hogy az ingókat nem saját pénzén és nem a maga részére vette. A birtoklásnak pusztán ténye egyenagában a végrehajtást szenvedő tulajdonjogának vélelmét meg nem állapítja, hanem foglalatónak áll érdekében bizonyítani azt, hogy a végrehajtást szenvedőnek birtoklása az árverés utáni időben bekövetkezett saját tényre alapul. Ha a dolog új tulajdonosa a szerzés megtörténtét és alkalmas címét kimutatja, nem veszi el tulajdonjogát pusztán azért, hogy a dolgot a korábbi tulajdonos birtokában hagyja, vagy hogy vétel esetében a vételárát meg nem fizette. Az ingó dolgok tulajdonszerzése jogi kellékéhez tartozik ugyanaz, hogy a vétel tárgyát tevő ingó a vevőnek tetteleg át is adassék, azonban a vételi ügylet írásba foglalása esetében sem kívánatik meg az ügylet hatályához, hogy a tetteleg átadás az okirat kiállításával egyidejűleg foganatosítás-sék, hanem az eladás előbb vagy egyidejűleg és mindaddig, míg harmadik személyek az illető ingóra az eladóval szemben jogot nem szereznek, utólag is egyforma joghatályalal megtörténhetik.

T-füredi takarékp. Neue Freie Presse, Wien I., Wiener Börsen-Courir, Wien IX/2., Wiener Handelsblatt, Wien I., Der Oesterreichische Kaufmann, Wien II.

Kiadótulajdonos: «Apolló» kiadó és könyvnyomda részvénytársaság.

Helyi és helyközi (interurbán) telefon: 799. sz.

Sürgőny cím: «Pénzügy» Budapest, Almásy-tér.

Sorsjegyek, valuták és pénznemek árfolyamai a budapesti tőzsdén

	J u l i u s					
	18	19	20	22	23	24
Bazilika-sorsj 5 frt = 10 K.	15.—	15.—	15.—	15.—	15.—	15.—
Ugyanaz, osztr. felülbély...	16.40	16.40	16.40	16.40	16.40	16.40
Ugyanaz, nyereséjegy...	—	—	—	—	—	—
Bécsvár. nyer. kölcs. 1874.	388.—	388.—	388.—	388.—	388.—	388.—
Budavárosi sorsjegy 40 frt	150.—	150.—	150.—	150.—	150.—	150.—
Ugyanaz, osztr. felülbély...	155.—	155.—	155.—	155.—	155.—	155.—
«Jó sziv» egyes. sorsjegy...	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25
Ugyanaz, osztr. felülbély...	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50
Magyar vörös-kereszt sorsj.	23.25	23.25	23.25	23.25	23.25	23.25
Ugyanaz, osztr. felülbély...	24.90	24.90	24.90	24.90	24.90	24.90
Ugyanaz, nyereséjegy...	—	—	—	—	—	—
Olasz vörös-kereszt sorsj.	30.—	30.—	30.—	30.—	30.—	30.—
Ugyanaz, osztr. felülbély...	31.—	31.—	31.—	31.—	31.—	31.—
Osztrák vörös-kereszt sorsj.	50.—	50.—	50.—	50.—	49.—	49.—
Osztrák hitelintézeti sorsj.	388.—	388.—	388.—	388.—	388.—	388.—
Pálffy sorsj. 40 pp. = 84 K.	159.—	159.—	159.—	159.—	159.—	159.—
Szerb 100 fr. 20%	83.—	83.—	83.—	83.—	83.—	83.—
» » » osztr. felülb.	83.—	83.—	83.—	83.—	83.—	83.—
Arany, magy. v. osztr. vert	11.28	11.28	11.35	11.35	11.35	11.35
» kör.....	11.26	11.26	11.30	11.30	11.30	11.30
» 8 frtos.....	19.04	19.04	19.04	19.04	19.04	19.04
» 20 frankos.....	19.04	19.04	19.04	19.04	19.04	19.04
» 20 márkás.....	23.50	23.50	23.50	23.50	23.50	23.50
» török aranylira.....	—	—	—	—	—	—
Ném. bir. bankjegy (100 m.)	117.47 ⁵	117.47 ⁵	117.47 ⁵	117.47 ⁵	117.47 ⁵	117.47 ⁵
Francia bankjegy (100 frank)	95.10	95.10	95.10	95.15	95.20	95.25
Olasz bankjegy (100 lira)	90.60	90.60	90.60	90.60	90.80	90.75
Papírrubel darabonként	2.52 ⁵	2.52 ⁵	2.52 ⁵	2.52 ⁵	2.52 ⁵	2.52 ⁵
Román bankjegy (100 lei)	—	—	—	—	—	—
Szerb bankj. (100 ez. dinár)	—	—	—	—	—	—
Amsterdam (100 holl. frt)	198.46	198.30	198.30	198.30	198.30	198.30
Brüsszel (100 frank)	—	—	—	—	—	—
London (10 font sterling)	239.60	239.60	239.60	239.60	239.60	239.70
Német bankpiac (100 m.)	117.52 ⁵	117.50 ⁵	117.50 ⁵	117.50 ⁵	117.50 ⁵	117.50 ⁵
Olasz bankpiac (100 lira)	90.60	90.60	90.60	90.60	90.80	90.75
Svájc (100 frankért)	95.15	95.15	95.15	95.15	95.20	95.25
Párisi bankpiac (100 frank)	95.—	95.—	95.—	95.10	95.15	95.15
Szentpétervár (100 rubelért)	253 —	253.—	253 —	253 —	253 —	253 —

A budapesti tőzsde pénz-árfolyamai.

	J u l i u s					
	18	19	20	22	23	24
Magyar aranyjárdék 40%	117.75	117.75	117.75	117.75	118.35	118.35
Magyar koronajárdék 40%	92.20	92.85	92.90	92.90	92.90	92.80
Vaskapu-kölcsön	83.65	83.65	83.65	83.65	83.65	83.65
1870. évi nyereséjkölcsön	172.—	172.—	172.—	172.—	173.—	172.—
Magyar regalekárt. kötvény	100.10	100.10	100.10	100.—	100.—	100.—
Magyar földteherm. kötvény	92.75	92.50	92.50	92.50	92.50	92.50
Tiszai és szegedi kölcsön	143.—	143.—	143.—	143.—	143.—	143.50
Egyesített járadék papírban	98.95	98.95	98.95	98.95	98.75	98.95
Osztrák aranyjárdék 40%	118.—	118.—	118.—	118.—	118.—	118.—
Osztrák koronajárdék	95.75	95.75	95.75	95.75	95.75	95.75
Egy. bp. 6v. takp. 4 1/2% o. zl.	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50
M. földhitelint. 4% o. zálogl.	91.25	91.25	91.25	91.25	91.25	91.25
M. jelzáloghitelb. 4 1/2% o. zál.-l.	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50
M. jelzáloghitelb. 4% o. zálogl.	90.50	90.50	90.50	90.50	90.50	90.50
Osztr.-magy.-b. 4% o. zálogl.	99.—	99.—	99.—	99.—	99.—	99.—
Pesti haz. I. tp. közs. k. 4 1/2% o.	98.25	98.25	98.25	98.25	98.25	98.25
Pesti m. ker. b. közs. k. 4 1/2% o.	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50
Angol-osztrák bank	272.—	272.—	270.—	270.—	270.—	270.—
Budapesti bankkegyesület	177.—	177.—	177.—	177.—	177.—	177.—
Első magyar iparbank	320.—	320.—	320.—	320.—	320.—	320.—
Fiumei hitelbank	150.—	150.—	150.—	150.—	150.—	150.—
Hazai bank	214.—	214.—	214.—	214.—	214.—	214.—
Magy. agrár- és járadékbank	400.—	400.—	400.—	400.—	400.—	400.—
Magyar általános hitelbank	646.50	638.—	639.—	640.—	637.—	637.—
Magy. ipar- és keresk. bank	108.—	108.—	108.—	108.—	108.—	108.—
Magyar jelzáloghitelbank	453.—	453.—	452.—	450.50	447.—	445.—
Magy. lesz.- és pénzváltóbank	431.50	431.50	438.—	431.50	430.—	430.—
Osztrák hitelintézet	641.50	632.75	635.—	634.75	633.—	631.75
Osztrák-magyar bank	1640.—	1640.—	1640.—	1640.—	1640.—	1640.—
Pesti magyar keresk. bank	2425.—	2425.—	2425.—	2425.—	2425.—	2425.—
Belvárosi takarékpénztár	200.—	200.—	200.—	200.—	200.—	200.—
Bpe. ti takp. és zálogkölcs.	402.—	402.—	402.—	402.—	402.—	402.—
Egyesült bp. fővárosi takp.	2080.—	2080.—	2080.—	2080.—	2080.—	2080.—
Magyar ált. takarékpénztár	565.—	565.—	565.—	565.—	565.—	565.—
Magyar orsz. központi takp.	1380.—	1380.—	1380.—	1380.—	1380.—	1380.—
Pesti hazai első takarékp.	16050.—	16050.—	16050.—	16050.—	16050.—	16050.—
Bécsi biztosító társaság	375.—	375.—	375.—	375.—	375.—	375.—
I. m. ált. biztosító társaság	5200.—	5200.—	5200.—	5200.—	5200.—	5200.—
Foncière pesti biztosító int.	196.—	196.—	196.—	196.—	196.—	196.—
Magyar jeg- és viszontbizt.	225.—	225.—	225.—	225.—	225.—	225.—
Nemzeti baleset bizt. rt.	170.—	170.—	170.—	170.—	170.—	170.—
Első budapesti gőzmalom	955.—	955.—	955.—	955.—	955.—	955.—
Erzsébet gőzmalom társaság	415.—	415.—	415.—	415.—	415.—	415.—
Pesti hengermalom társaság	860.—	860.—	860.—	860.—	860.—	860.—
Pesti Victoria gőzmalom	317.—	317.—	317.—	317.—	317.—	317.—
Egyesült téglá és cement	—	—	—	—	—	—
Északmagyar egy. kőszénb.	203.—	203.—	203.—	203.—	203.—	203.—
Felsőm. bányá- és kohómü.	214.—	214.—	214.—	214.—	214.—	214.—
Kőszénbánya és téglagyár rt.	300.—	300.—	300.—	300.—	300.—	300.—
Magyar aszfalt részvényt.	288.—	260.—	255.—	250.—	250.—	250.—
Magyar ált. kőszénbánya rt.	255.—	255.—	255.—	255.—	255.—	255.—
Magyar kerámiai gyár	170.—	170.—	170.—	170.—	170.—	168.—
Salgótarjáni kőszénbánya	570.—	564.—	562.—	563.—	563.—	564.—
Ujlaki téglá- és mészegető	163.—	163.—	163.—	163.—	163.—	163.—
Ganz és társa vasöntőde	2725.—	2840.—	2840.—	2875.—	2875.—	2875.—
Rimamurányi vasmű rt.	458.—	447.—	447.—	450.—	446.—	435.50
Schlick-féle vasöntőde	140.—	140.—	140.—	140.—	140.—	140.—
Weitzer gép- vaggongyár	190.—	190.—	190.—	190.—	190.—	190.—
Franklin társulat irod. int.	529.—	510.—	529.—	529.—	529.—	529.—
Ált. vagonkölcsönző	1005.—	1005.—	1005.—	1005.—	1005.—	1005.—
Brassói cellulose gyár	300.—	300.—	300.—	300.—	300.—	300.—
Bpesti ált. villamossági rt.	220.—	220.—	220.—	220.—	220.—	220.—
Első m. részvény-szertőző	2225.—	2225.—	2225.—	2225.—	2225.—	2225.—
Első magy. sertéshizláló	434.—	434.—	434.—	434.—	434.—	434.—
Kőbányai polg. szertőző	175.—	175.—	175.—	177.—	177.—	177.—
Magyar cukoripar rt.	1735.—	1735.—	1735.—	1735.—	1755.—	1735.—
Magyar vasúti forgalmi	450.—	450.—	450.—	450.—	450.—	450.—
Magyar villamossági rt.	238.—	238.—	238.—	238.—	238.—	238.—
Nemzetközi villamoss. társ.	480.—	480.—	480.—	480.—	480.—	480.—
Nemzetközi vagonkölcs.	960.—	960.—	960.—	960.—	960.—	960.—
Adria tengerhajózási rt.	415.—	415.—	415.—	412.—	412.—	412.—
Bpesti közúti vaspálya-társ.	575.50	572.—	573.50	575.—	573.—	570.50
Villamos városi vasút	285.—	284.—	283.—	282.—	282.—	282.—
Ujpest-rákosp. villamos vasút	115.—	115.—	115.—	115.—	115.—	115.—
Déli vaspálya-társaság	90.—	90.—	90.—	93.—	91.—	91.—
Dunagőzhajózási társaság	805.—	805.—	790.—	790.—	795.—	795.—
Kassa-oderbergi vasút	352.—	352.—	352.—	352.—	352.—	352.—
Osztrák-magyar államvasút	646.50	638.—	640.—	640.25	639.—	637.—

UTMUTATÓ.

Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére ...

BUDAPEST, Erzsébet-tér 1. szám.

Ő cs. és kir. Fensége József főherceg védnöksége alatt.

— Biztosítási tőke 26 millió korona. —

Legelőnyösebb biztosítások *fluygermek számára*, a tőke kifizetésével azoknak védkötelezettsége idejére, illetve — be nem soroztatás esetén — 24 éves korukra. Biztosított osztalék, felette szabadelvű feltételek.

A BUDAPESTI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS ORSZÁGOS ZÁLOGKÖLCSÖN RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

miniszterileg engedélyezett

zálogkölcson-intézetei

IV., Koronaherczeg-utca 11.; IV., Károly-körút 18.; VII., Király-utca 57.; VIII., József-körút 2. — *Kölcson* adnak aranyra, ezüstre és ékszerekre 12%, mindennemű áru, ingóságokra és ruhásművekre 15% mellett. Nagyobb árutalékok előzetes megállapodás esetén *mértektől hamarabb* mellett is elfogadjatnak.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár (ezelőtt Walsler Ferencc)

Részvénytársaság

BUDAPESTEN, VI., Külső váci-út 45. szám.

Gyártmányok: Gőzgépek, légsűrítők, keretfűrészek, gőzkazánok, tartányok, előmelegítők, viztisztító-készülékek, vashidak, fedélszerkezetek, szegecselt oszlopok, vas- és ércöntvények, szivattyúk, tűzfecskendők, tűzoltósági segéd-eszközök és szerek. Egyéni felszerelések, köztisztasági szerek, közegészség, ügyi szerek. Templomharangok, vas-harangállványok. Városi vízművek és csatornázások tervezése és építése. Házi-vízvezetékek és bármily rendszerű központi fűtések berendezése. Hengerelt vastartók raktárról, vagy közvetlen a műből történő szállításra.

YOST IRÓGÉPEK a legtökéletesebbek

Az állami és magán-hivatalok szabványos gépe.

YOST IRÓGÉP RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, NEW-YORK PALOTA.

Lantay-féle esőtisztító Minden fáradtság nélkül eltávolítja a vízcsövekről a korom és kőlerakódásokat anélkül, hogy a falakat megsértené. — Kapható a Hazai esőtisztító és gépkellék-gyár Rt.-nál, Budapest, VI., Lehel-u. 23. Vizszeljárásúknak engedmény.

Pályázatok.

Egy budapesti hitelszövetkezeti megüresedett

főkönyvelői állás

betöltendő: olyanok kik bank (részvénytársaság), hitelszövetkezetek könyvelésében tökéletesen jártasak, elsőrendű üzleterők és levelezők, ajánlataikat „Jövő” jelige alatt a kiadóhivatalba nyújtják be.

Egy ügyes könyvelő

kerestetik, ki az összes könyvelői munkálatokban jártas, a magyar és német nyelvet szó- és írásban bírja, a román nyelvet szóban. Előnyben részesülnek, kik hasonló vállalatoknál már működtek, avagy fiatalabb nyugdíjazott tanítók. Ajánlatok a fizetési igény megadásával együtt alanti címre augusztus 1-ig beküldendők.

Az Első Délvidéki Tanító Takaré- és Hitelszövetkezet igazgatósága, Temesvár-Józsefváros.

Az Állami Itál-
● mérési Jövedék.

B r., szesz- sörkereskedők stb. részére. —

Ára diszes vászon-
— kötésben 6 k. —

Megrendelhető lapunk
.. kiadóhivatalában ..

SZövetkezetek alakítására és ügyvezetésére vonatk. szabályok

Irta:

dr. Berényi Pál

Ára 2 k. 40 fill.

Megrendelhető lapunk
.. kiadóhivatalában ..

Dr. Balkay Béla:

Magyar Bányajog

a teljes joganyag.
Ára kötve hat kor.
Megrendelhető lapunk
kiadóhivatalánál.

TÁBLÁZATOK * * *
A KAMATSZÁMÍTÁSHOZ.

Irta:

BECK A. D.
cégevezető.

Ára 3 kor.
Megrendelhető lapunk
.. kiadóhivatalában ..

Felügyelő Bizottsági Tagok Jogai

Irta:

Kormos Alfréd.
Ára vászonkötésben
három korona.
Megrendelhető
lapunk kiadóhivatalában.

Kereskedők, gyárosok, ügynökök és általában mindenki részére legjobban és legolcsóbban szerez információt a

SECURITAS.

Alapított 1880-ban.

o o o Tudakozó iroda. o o o

Tulajdonos:

Neumann Ármin

Budapest, V., Kálmán-utca 12. sz.

Elsőminőségű

mosó-, háztartási- és pipere-
szappanokat, valamint

minden fajta gyertyákat

szállít:

Georg Schicht, Aussig a/E.

szappan-, gyertya- és pipere-
szappan-gyártelepe.

Az európai szárazföldön e nemből
a legnagyobb gyártelep.

Ügynökök és vizszeljárásúknak kerestetnek

„Futur“

szabadalmazott légyfogó.

Az egyedüli czélszerű rovarfogó. Minden kereskedőnek érdeke ezen kitűnő gyártmányt raktáron tartani.

„Futur“ papírt és hozzávaló állványokat, ugyszintén minden megrendeléshez egy művészies kiviteli plakátot, mintát és árlapot ingyen küld

„Futur“ légypapirgyár
Budapest, VII., Lövölde-tér 2.

Minden háztartásban nélkülözhetlen.

Üveggyári telepek

azelőtt

SCHREIBER J.

ÉS UNOKAÖCSCSEI

üveggyárainak főraktára

BUDAPEST,

IV., Régi posta-utca 10. szám.

— Telefon 15-89. —

A Megrendelések

Gyűjtése

Törvény és rendelet, magyarázatokkal, bérmentve 80 fillérért rendelhető meg a Magyar Kereskedők Lapja kiadóhivatalában (Bpest, . . . Almássy-tér 2.) . . .

Besztercebánya szab. kir. város tanácsa.

4593. szám.
VI. 1901.**HIRDETMÉNY.**

Besztercebánya szab. kir. város ezennel pályázatot hirdet Besztercebánya területén koncesszió mellett a vállalat számlájára létesítendő köz- és magánvilágítást ellátó s motorikus erőt szolgáltató villamos telepre.

Ha a telep a Garam vizierájának felhasználásával és legalább 600 lóerő kifejtésére rendeztetik be, a város elvben hajlandó a vállalkozóval szemben bizonyos kamat jövedelem garantálását is elvállalni.

A város más világítás berendezésére vonatkozó ajánlatokat is elfogad.

Az ajánlatok benyújtására határidőül f. évi október hó 1-je tüzetik ki.

Az ajánlatok 2000 korona bánatpénzzel ellátva a városi tanácsnál nyújtandók be.

Besztercebányán, 1901. évi július hó 8-án.

Csesznák Gyula
polgármester.

Dénes és Társa Magyar Csillárgyár

Mindennemű légszesz-, villany- és acetylen-
Világítási Testek Gyártása.

Gyár: BUDAPEST, VII., Kazinczy-utca 53. sz.

Raktár: BUDAPEST, VI. ker., Andrássy-ut 13 sz.

Árjegyzék és mintakönyv díjmentesen küldetnek. Költségvetések szintén díjmentesek.

DYNAMÓK

TELEFONOK

és
Elektro-
mótorok

és
Távirda-
készülékek

Mindennemű villamos berendezések felszerelése.

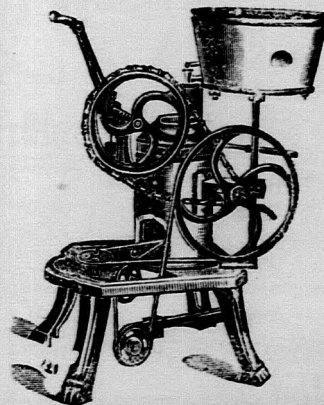
„HELIOS“

Magyarországi és elektrotechnikai ipar részvénytársaság
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 39.

Gyártelep Zsolnán.

Az általam újonnan javított

„TRIUMPH“ tejcentrifugáló gép

már 3-5 jó fejstehén mellett
évente több száz korona
tisza nyereséget

nyújt, mivel használatával a legnagyobb mennyiségű tej nyerhető, amiért kezeséget vállalok. Egyszerűség, szoliditás, könnyű és zajtalan mozgás, szolgáltatási képesség, a lefőzés intenzitása és különösen olcsóság tekintetében bármely más hason gépet fölülmulja.

Alacsony hőfoku tej is lefőlőzhető, tehát a melegítés nem feltétlenül szükséges.

Legolcsóbb árak! Évekre nyúló kezesesség! Prospektus és katalógus ingyen.

A gép 14 napi próbaidőre is megküldetnek.

Megrendelési cím:

Ludwig Lička
Landwirthschafts-Maschinen-, Molkerel-Anlagen- und Wasserleitungs-Bauanstalt
WIEN-WÄHRING.

Ügyes ügynökök mindenütt kerestetnek.

HIRDETMÉNY.

Liptó vármegye alispánja az 1901. évi június hó 16-án kelt 7254. számú rendeletével a német-lipcei Vág-híd újból építését 28,813 kor. 59 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkát foganatosításának biztosítása céljából az 1901. évi augusztus 1-ső napjának d. e. 10 órájára a Német-Lipce városháza hivatalhelyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkát végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott, az árleengedést, esetleg pedig az árfelemelést százalékban kifejező zárt ajánlataikat kitűzött nap délelőtt 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival is inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett város község-házánál a rendes hivatalos órákban, naponként megtekinthetők.

Kelt Német-Lipce, 1901. július 12.

Községi Elöljáróság.

„Exsiccator“

de RITTER

Bécs, III., Parkgasse 10.

Nincs többé faldedesség és penészgomba. 15 érem és 10,000 bizonyítvány. Jobb, mint más hasonló falszáritó szer. Mezőgazdaságban jelentékeny megtakarítás.

■ Árjegyzék ingyen. — Ügynökök kerestetnek. ■

Minden államban szabadalmazva. Nélkülözhetetlen: bankok, ékszerészek, kereskedők, gyárosok, villatulajdonosoknak és magánlakásokban.

Legjobb védőkészülék betörés ellen, a szakértői körökben feltűnést keltő

„Schimandl-zár“.

Ezen zár az Országos Iparegyesületben tartott bemutató előadás alkalmával a legnagyobb tetszést nyerte és betörés ellen a legjobb védőszer gyanánt ismerték el. A zár felszerelése után a betörés ki van zárva, mert a legcsekélyebb kísérlet az ajtót idegen vagy álkulcsal fölnyitni, az egész házat fölriasztja.

RIADÓ

biztonsági zár
betörők ellen.

TELEFON 27-74. SZ.

A zár darabja felszereléssel együtt 15 koronába kerül. A szabadságom még néhány ország részére eladó, valamint nagyobb városokban az egyedüli eladás átadatik. Bővebb felvilágosítást adnak

SCHIMANDL GÉZA gyáros

Budapest, VIII., József körút 77.,

PEISSEL HENRIK

Budapest, VI., Váci-körút 19. és

EMMERLING ADOLF

robbanószerék gyárosa Bpest, IV., Gróf Károlyi-u. 26.

A magas alsó-ausztriai es. helytartósági tanács által engedélyezett

HITELTUDÓSÍTÓ INTÉZET

Husserl Bernát

BÉCS, IV., Grosse Neugasse 8.

Felvilágosításokat ad hitelképesség és megbízhatóság tekintetében minden szakmában és az egész világra nézve.

Bécs város részére specialista.

Legjobb referenciák rendelkezésre állanak.

Ló-szerszámok

(Kummetgeschirre)

melyek a bécsi lóasztól származnak, teljes és jó állapotban vannak, lószórnával, istráanggal, gyep-öv ellenzővel meli-örvvel együtt igen olcsón eladók.

L. Pressburger & Sohn
WIEN, XX/1 Treustr. 52.

Tüdő- és idegbajban szenvedők,

gyomor-, bél-, köszvény-, rheuma-, asthma- és cukorbetegségek, vérszegények és sápkórosok 10 fillér bekvétele után értesítést nyernek, miként lehet e bajokat természetes úton (tehát gyógyszer nélkül) és anélkül, hogy foglalkozásukban háborítottatnának, gyógyítani (nem titkos szer ajánlása). Cim:

„Sanitas“, Brundöbra in Sachsen No 528.

Geduldiger Hugó

vésnök

ELSŐ MAGYAR

Ruggyanta Bélyegzőgyár

Budapest. Váci-körút 17.

Gummi- és rézbélyegzők, pecsétnyomók, sablonok és minden e szakmába vágó munkák a legjutányosabb árban.

— Árjegyzék kivanatra ingyen. —

— Vízontelárusítók kerestelmék. —

Telefon 465. sz.

Telefon 465. sz.

„PHÖNIX“ ACZÉLGYÁRAK

BLECKMANN JÁNOS E.

— o — o — magyarországi telepe — o — o —

Budapest, VI. ker. Gyár-utca 29. sz.

„Phönix“ magánacél szerszámoknak, legkitünőbb minőségben, minden alakban, keménységben és méretben.

Tégelyacél faszénnel előállított rugóknak, gépalkatrészeknek, stb minden alakban, keménységben és méretben. Innebergi ládaacél, kocsi- és kocsirugó-acél. Reszelők és ráspolók I-a öntött acélból. szerszámok I-a öntött acélból. Kalapácsok, vésők, furók stb. Molnár- és kófaragó-szerszámok. „Phönix“-űlők és satuk. Tégelyacél-lemezek.

Lapátok és gereblyék acéllemezűl préselve stb.

A legújabb és legjobb

Peronospora-Fecskendők

teljesen rézből és boltozott, patentgummi-fedővel, bámulatos olcsó árban szállítja

Ludwig Lička

Wien-Währing

tejgazdasági gépek, fecskendők és vízvezeték berendezési tárgyak gyára.

CARBOLINEUM
Patent Avenarius

25 év óta a legjobb fakonzerváló szer.

Carbolineumgyár R. Avenarius, Amstetten, Alsó-Ausztria.

Iroda: Bécs, III/1, Hauptstrasse 18.

Budapesti

Röser-tanintézet.

Alapított 1853-ban.

3 osztályu nyilvános

felső kereskedelmi iskola.

4 osztályu nyilvános

polgári iskola.

Nevelő internátus.

Tanulók száma 15733

Bizonyítványai államérvényesek, az egyéves önkéntességre jogosítanak.

Bizonyítványai államérvényesek.

Benlakó növendékek részére.

Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig.

Értesítést ad: **Röser János igazgató.**

978-623

Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Legjobb nyomtatványokat
és üzleti könyveket
SZÁLLIT

Vircze és Bartók
NYOMDA-ÉS PAPIRIPAR VÁLLALATA
Budapest
V. Bányász-utca 15
Mintákkal és árjegyzékkel szívesen szolgálunk.